

ABONAMENTUL

Pe un an . 24 Cor.
Pe un semestru . 12 "
Pe o lună . 2 "

Preț de Distribuție

Pe un an . 4 Cor.
Pentru România și
America . 10 Cor.

Preț de zi pentru Ro-
mania și străinătate pe
un an 40 franci.

TRIBUNA

REDACTIA
și ADMINISTRAȚIA
Deák Ferencz-utca 20.
INSERTIUNILE
se primesc la administra-
ția.
Mulțumire publice și Loc de-
schis costă fiecare șir 20 fil.
Manuscripte nu se ina-
poiază.
Telefon pentru oraș și
comitat 502.

Șaguna și Curtea imperială.

(Iulie 1846 pînă la Septembrie 1849)

De Eugen Brote.

I.

Misiunea lui Șaguna.

În momentul când Șaguna s'a hotărât a primi misiunea în Transilvania, țanta vieții sale era fixată, și drumul ce-și propuse a merge, desemnat. În ceasul sărbătoresc al sfințirii sale de episcop el însuși descoperă țanta sa prin rugăciunea pătrunzătoare ce o înalță înaintea sfântului altar către D-zeu: »Tu Doamne știi că către scopul meu a alerga doresc; pe Românii transilvăneni din adâncul lor somn să-i deștept și cu voie către tot ce este adevărat, plăcut și bun să-i trag! Tu Doamne umbrează-mă cu puternicul Tău scut! Tu îndulcește-mi în ceasul morții fructurile amarelor mele osteneli! Amin!« Nu este o făgăduință ce face noul episcop prin aceste cuvinte, ci o mărturisire. Dumnezeu știe că nu acum, când se urcă în scaun, Șaguna își propune a deștepta pe români, ci pentru acest scop se pregătea el de mult. Dar mai mult decât descoperirea țantei sale cuprinde mărturisirea. Ochiul său sufletește străbate întunecimea viitorului și vede în drumul său amărăciunile, ce va trebui să îndure, vede ostenelile ce va trebui să pună, însă cu toate acestea nu se îndoiește de biruință, dacă Dumnezeu îl va păzi. Această fermă credință în succes, ce o manifestă Șaguna dela

început, este o dovadă că el în acel moment era pe deplin orientat și asupra drumului, care era hotărât a-l umbla. Șaguna face impresia unui general, care după îndelungate pregătiri, și după ce și-a marcat pe hartă toate pozițiile de ocupat și după ce și-a desemnat drumurile pe care își va dirigia armatele întră în războiu cu deplină încredere în victoria sa. În cei 16 ani câți i-a petrecut Șaguna la Vârșeț și la Carloveș, gândul său era neconținut îndreptat spre provincia îndepărtată unde dorea el să lucreze, — și spre neamul său pentru care era gata să se jertfească.

În reședințele episcopiești, unde a fost găzduit de superiorii săi binevoitori, în cancelariile consistoriale, pe catedrele seminariile, în biblioteca patriarhatului, în mănăstirile călugărești, — pe tot locul Șaguna studia și construia planuri strategice și făcea arme pentru misiunea sa. Istoria poporului român și canoanele bisericii dreptcredincioase răsăritene erau cele mai principale izvoare de material de construcție. Nu-și propunea Șaguna, să conducă poporul român pe căi nouă și neumblate, ci servitorul lui voia să se facă, intrând în curentul simțământului general al poporului. Politica sa, pe care va avea să-o profeseze, nu putea fi decât dinastică, fiindcă și poporul român tot dinastic simțea, și fiindcă ea se potrivea mai bine cu firea și cu pozițiunea sa. Șaguna era de mai înainte convins, că lupta ce va fi silit să-o poarte nu poate să reiese biruitoare, decât numai când poporul se va bucura de scutul puternic al

Impăratului. Pe acest temelie și-a construit el toate planurile acțiunii sale, cu toate că i-și da pe deplin seama de greutate și piedecile ce va întâmpina în drumul său. Un popor de iobagi trăgea puțin în cumpăna unei monarhii mari ocărmită de aristocrația feudală. O biserică, îngăduită numai din grația puternicilor, umilită și săracă, ce autoritate și greutate putea să dea ea păstorului ei înaintea Curții imperiale catolice și față cu celelalte biserici din patrie? Nu era și locul de reședință a episcopului român, situat la marginele extreme ale imperiului în mari depărtări de Curtea din Viena, o piedică materială pentru cultivarea raporturilor cu această Curte? O călătorie dela Sibiu la Viena era pe acele vremuri fără cai ferate și fără telegraf o întreprindere împreună cu multe primăjdii, osteneli și cheltuieli și recerea un timp de două și mai multe săptămâni. Dar puternicii magnați unguri, dar circumspecții burghezi sași, dar chiar și frații români, cari au părăsit biserica lor mună, nu se vor pune și ei curmeziș în drum pentru ca »schismaticul« episcop dela Sibiu să nu poată străbate cu planurile sale îndrăznețe până la Burgul din Viena? Încă în chilia sa călugărească dela Covil Șaguna și-a dat seamă de aceste mari greutăți, dar găsind tocmai mulțumirea sufletească în învingerea lor, el a rămas ferm hotărât a căuta scutul Impăratului și »fructurile amarelor sale osteneli« vor fi îndulcite prin mila dumnezeiască.

FOIȚA ZIARULUI »TRIBUNA«.

Inchinare!

Sonet.

Spre codrii ruginiți de vremi uitate
Ce au găzduit în vremuri vechi strămoși
Pășim smeriți ca spre închinat, pioșii,
Pătrunși de sfânta lor singurătate.

Și s'au oprit de groaza lor victorioșii
Ș'ades au tremurat în fața lor armate
Când se curmau spaimântător vieți nevinovate,
Și ogorul sfânt ni l-au udat pârăe roșii!

Când ne 'ndreptăm spre așa de sfinte altare
Către tovarăși ce au fost apărătorii țării
Ne vine 'n suflet rugă și 'nchinare!

De ridicăm din vâlul dat uitării
Ne răscolește 'n minte vremuri legendare,
Și picură 'n bielsug izvoarele 'ntristării.

Adrian Gh. Lazariu.

Charles Baudelaire.

Traduceri în proză.

Iarna ploioasă, năcăjită pe viața toată, varsă cu unde mari un frig întunecos din urma ei, deasupra palizilor locuitori ai țintirimului vecin, — și fiorii morții peste cețoasele foburguri.

Pisica mea, căutându-și culcuș pe geam își tot răsucește trupul slab și răios; sufletul unui vechiu poet rățăcește-n sghiabul streșinei, cu glasul trist ca al unei nălucl frîguroase.

Bondarul se vaită, iar făciunile fumegător însoțeste cu glas subțire, pendula guturăiată, pe când, într'o păreche de cărți, plină cu parfumuri murdare

— moștenire fatală a unei bătrâne hidropice — frumosul valet de curte și dama de pică vorbesc sinistru de dragostile lor apuse.

Spleen.

Am mai multe amintiri decât dac'aș fi de o mie de ani.

Un scrin mare, cu sertarele înghesuie de socoteli, de versuri, de răvașe dulci, de procese, de romane, cu grele șuvițe de păr înfășurate în chitanțe, — ascunde mai puține țaine decât tristul meu creier.

E o piramidă, un cavou nesfârșit, în care sunt mai mulți morți decât într'o groapă comună.

Eu sunt un cimțir de care fuge lumea, unde se lărăsc, ca niște remușcări viermi lungi cari se întărită totdeauna pe morții mei cei mai dragi;

ei sunt un iatac vechiu, plin de trandafiri vestejiți, unde doarme o vâlmășeală de mode învechite, unde numai pastelele plângătoare și palizii Boucher mai respiră parfumul unei sticle destupate.

Nimca nu-i atât de lung ca zile schiopătătoare când supt greeii fulgi ai anilor înzăpeziți, urâtul, rod al posomorâtei lipse de curiozitate, se face cât nemurirea.

— De aci înainte, nu mai ești, o materie viețuitoare, decât un granit înconjurat de-o spaimă nedeslușită, așpit în fundul unei Sahare neguroase!

Un bătrân sfânt neștiut de lumea nepăsătoare, uitat pe hartă, și-al cărui glas fioros nu cântă decât în razele soarelui care se culcă.

Te voi lovi fără mâne...

Te voi lovi fără mânie și fără ură, ca un măcelar; așa cum a lovit Moise stânca! Ca să-mi adap Sahara, voi face se fășnească apele suferinței, din ochii tăi.

Dorința mea va pluti pe lacrimile tale ca o corabie ce se avântă în larg și-n inima mea pe care vor îmbăta-o, — scumpele tale suspine vor răsuna ca o tobă ce bate asaltul!

Nu sunt eu un acord falș în divina simfonie, mulțumită lacomei ironii ce mă frământă și mă roade?

Ea e cea care strigă în glasul meu! Tot sângele meu e otrava asta neagră! Eu sunt sinistru oglindă în care se privește o furie!

Demisia baronului Rauch. Corespondentul nostru din Viena ne scrie: Deși în mod semi-fictos s'a desmintit știrea că baronul Rauch ar fi căzut în disgrafia contelui Aehrenthal, totuși mențin prima mea știre despre acest fapt.

Este foarte natural ca asemenea știri să fie desmintite. Totuși este absolut sigur că în discuția ce a avut loc între Aehrenthal și Rauch, primul s'ar fi declarat nemulțumit de modul cum au fost tratați sârbii din Croația. Aehrenthal a spus chiar că nu este adevărat că sârbii din Croația sunt trădători; din contră ei au dovedit că sunt buni patrioți, de exemplu cu ocazia concentrărilor în timpul crizei anexiunii, când toți chemații s'au prezentat la timp.

Pentru aceste motive el nu vrea ca sârbii să mai fie persecutați ca până acuma. Baronul Rauch însă a răspuns că el crede că politica ce face este necesară, și că sârbii trebuie distruși politic.

Cei doi bărbați politici s'au despărțit fără să ajungă la o înțelegere. Rezultatul e că demisia lui Rauch a devenit inevitabilă. Putem declara cu siguranță că imediat după rezolvirea crizei din Ungaria, Rauch își va da demisia, ori care ar fi viitorul guvern ungar. Ori ce desmintiri sunt de prisos, un viitor apropiat ne va dovedi aceasta.

*

Convocarea dietei Bucovinei. Din Cernăuți se anunță că dieta Bucovinei a fost convocată pentru 15 Octombrie curent. Principala chie mare a dietei va fi pertractarea reformei electorale proiectată de comisia de reforme a dietei.

*

O nouă călătorie a lui Milovanovici. Corespondentul nostru din Viena află că Mercurea viitoare ministrul de externe al Serbiei, Milovanovici, va întreprinde o nouă călătorie în Europa și anume la Viena, Berlin, Londra, Paris și Roma. Scopul acestei călătorii este să sondeze terenul în privința primirii regelui Petru la curțile Europene, în caz că ar fi primit mai înainte la Petersburg.

Se știe că guvernul sârbesc ar avea promisiuni formale că regele Petru va fi primit la curtea rusească.

Un al doilea scop al turneului diui Milovanovici este să sondeze terenul la Viena și Berlin în privința împrumutului pe care Serbia îl tratează acuma la Paris. Aehrenthal ar fi declarat că încheierea unui împrumut la Paris, cu exclu-

derea finanței austriace și germane, se va considera la Viena ca un semn de ostilitate al marelui finanțier francez contra Austro-Ungariei. Misiunea lui Milanovici este să convingă cercurile competente din Viena și Berlin că această părere e greșită.

*

Polonyi și votul universal. În numărul nostru de ieri am arătat că Polonyi a apărut iarăși pe orizontul politicii ungurești. Din discuția avută cu redactorul lui »P. L.« — reținem un singur lucru, care aruncă în o lumină destul de neplăcută apucăturile feudalistice ale contelui negru.

Polonyi — care a tăcut, tăcerea peștelui pe vremea când Andrássy căuta să *căpătuiască* țara cu odioasa sa reformă electorală, pluralistă, răstoarnă astăzi dintr'un condei toată mizeria care era să cadă asupra capului nostru.

E și acesta un document despre atmosfera ticăloasă în care se țese politica coaliției.

Polonyi e nemulțumit cu proiectul lui Andrássy. — Numai votul universal egal și secret poate aduce o mântuire.

Interesant este că în declarațiile sale Polonyi să miră cum de a ajuns împăratul să dea sancțiunea sa prealabilă unui astfel de atentat politic, și presupune, că numai supt presiunea unei influințe mârșave a putut să-și dea învoi ea, fie ea și numai provizorie.

Se vede că s'au săturat și politicienii unguri mai cu scaun la minte de subtilitățile meschine ale corifeilor coaliționiști și vreau să joace cu cărțile pe față.

Pe noi astfel de proceduri numai bucura ne pot, pentru că din ele reese cinstea și sănătatea postulatelor noastre.

Celelalte declarații ale lui Polonyi rămân încă în întunec, până când nu le va explica.

Reținem totuși intenția lui de a înainta împăratului un memoriu pentru stabilirea ordinii.

Aceasta este însă muzica viitorului. Când îi vom cunoaște conținutul, ne vom pronunța asupra lui.

—

Sunt rana și cușitul! Sunt palma și obrazul! Sunt membrele și roata și victima și călăul!

Eu sunt vampirul inimei mele — unul din acei mari uitați de Dumnezeu, osândiți să ridă veșnic și cari nu mai pot suride!

Vis parizian.

Din acea priveliște grozavă, pe care nici un ochiu muritor n'a mai văzut-o vr'odată, mă fermeca încă, azi dimineață, amintirea ei nedeslușită și depărtată.

Somnul e plin de minuni! Printr'o ciudată poftă gonisem din aceste priveliști verdețurile neregulate.

Și, pictor mândru de geniul meu, gustam în tabloul meu îmbătătoarea monotonie a metalului, a marmorei și a apei.

Babel de scări și de arcade, era un palat nesfârșit plin de bazine, de cascade, căzând în aurul fără lustru său strălucitor.

Cataracte grele, ca niște perdele de cleștar atârnat, orbitoare, de ziduri de metal.

Nu cu arbori ci cu colorade se înconjurau eleștaele adormite, în care se oglindeau ca niște femei, naiade urlașe.

Lacuri albastre se învâltau între cheiuri trandafirii și verzi, de-alungul milioanelor de leghe, spre marginile infinitului.

Erau pietre nestimate și unde magice; erau nesfârșite oglinzi potopite de lumina celor ce oglindeau!

Arhitect al feeriilor mele, făceam după voie să treacă un ocean îmlânzit, supt un tunel de piatră;

Și totul, chiar culoarea neagră, părea lucios, luminos, irizat; lichidul își încrusta gloria în raza cristalizată?

Nici o stea, nici o urmă de soare, chiar la poala cerului, nu era să lumineze aceste minuni, cari străluceau cu însuși focul lor!

Și peste aceste minuni mișcătoare, să întindea — totul pentru ochi, nimic pentru urechi — o liniște de veșnicie...

II.

Redeschizându-mi ochii plini de flacără, am văzut grozăvenia odăiței mele, și am simțit că îmi intră'n suflet înșepătura grijilor blestemate;

Pendula, cu acorde funebre, suna brutal amiaza, iar cerul vărsa întunec pe trista lume amorțită.

Visul ucigașului.

Nevasta mie moartă, — sunt liber! Pot deci să beau cât mi-o plăcea. Altădată, când veniam acasă fără nici un gologan, țipetele ei îmi împuiau capul.

Sunt fericit ca un rege; aerul e curat, cerul admirabil... O vară ca asta era când m'am îndrăgostit!

Grozava sete ce mă sfășie ar avea nevole, ca să se potolească, de-atâta vin cât poate să încapă în groapa ei; la drept vorbind nu e puțin.

Școala românească.

La ce ținteste legea apponiană.

Mijloace cu care operează.

Legea de naționalități — abrogată.

Limba ungurească înfiptă în coastele școlii noastre.

Limba maghiară e în detrimentul tuturor obiectelor de învățământ.

II.

Ce pretinde noua lege școlară? prin ce mijloace operează dânsa? și ce oferă, în schimbul jertfelor pe cari le reclamă?

Acestea sânt totatătea întrebări, la cari măritul congres va trebui să-și deie răspunsurile cele mai precize înainte de a pecetlui soarta școlii românești.

Ce vrea legea școlară apponiană? Ea urmărește două scopuri: unul mărturisit, altul mai puțin mărturisit dar totuși evident.

În textul ei: pretinde ameliorarea dotației învățătorilor și menajarea interesului limbii maghiare prin școlile noastre.

În fondul ei, însă, legea urmărește zădărnicierea oricărei alte culturi decât cea maghiară, iar în consecvență: ori maghiarizarea formală și succesivă a elementelor nemaghiare, ori, cel puțin, strimtorarea celorlalte națiuni etnice din patrie în ornul strâmt și omoritor al unei stări sufletești bastarde, inofensivă pentru politica șovenistă de azi a statului.

Iar, pe deasupra, ca fuitorul popii, vine cea preferențiale a legii, de după care, dacă vom fi ispitiți de o dragoste puerilă cătră instituția, frumoasă și folositoare până aci, a școlii confessionale românești; și contribuim și noi, odată ca cetățeni în vistieria statului, apoi ca fii ai bisericii în cassadele culturale, pentru susținerea unei instituții hibride, în cea mai vădită pagubă a intereselor noastre de existență ca cultură, neam și biserică.

Deci bun birtaș domnul Apponyi, căci bună socoteală și-a făcut — în paguba noastră. Dar nemernici și de o mie de ori ticăloși vom fi noi, dacă nu vom căuta toate căile și mijloacele pentru a scăpa din strâmtoarea cornului politicii agresive de azi a statului.

Mijloacele cu cari operează.

Dar să vedem, mai ales, mijloacele prin cari operează noua lege școlară.

Mijloacele ei sunt cele mai potrivite pentru un astfel de scop.

Am aruncat o în fundul unui puț și-am asvârlit chiar, pe dânsa, toate pietrele din jurul fântânei. Am s'o uit de voi putea!

În numele jurămintelor de dragălașie, de cari nimic nu poate să ne deslege, și ca să ne împăcăm, ca în frumoasele clipe ale iubirii noastre, i-am cerut o întâlnire, seara, pe un drum întunecos și a venit, nebuna! Toți sântem mai mult sau mai puțin, nebuni!

Era încă frumoasă, — deși cam obosită! iar eu, o iubeam prea mult! Iată de ce i-am spus: leși din viața asta!

Numai nu poate să mă nțeleagă. Unul singur măcar, dintre aști bețivi nerozi, s'o fi gândit el în nopțile-i bolnave să facă din vin un lințoliu?

Bețivanii aștia zdraveni ca niște mașini de fier, n'au cunoscut nici odată, nici vara nici iarna, adevărata dragoste.

Cu negrele ei încântări, cu alaiul ei drăcesc de ștrigăte, cu sticlutele-i de otravă, cu lacrimile ei, cu zgomotele ei de lanțuri și de oase!

— Iată-mă liber și singur! Am să fiu beat mort în seara asta; atunci, fără frică și fără remușcare, am să mă culc pe pământ, și am să dorm ca un câine! Căruța cu roate grele, încărcată cu pietre și cu nomol, vagonul împiedecat poate foarte bine, să-mi strivească vinovatul cap, sau să mă taie la mijloc, nu-mi pasă, ca de Dumnezeu, nici de Dracu sau de Sfânta-masă!

După ce cassează autonomia învățământului confesional și rumpe școala de cârmă superioritatea ei firească care este biserica, și după ce asigură statului și organelor sale, în locul legalului control, dreptul de limitată dispoziție iar bisericii li lasă, în schimbul jertfelor grele de bani și de muncă, numai un atribut de jurisdicție mai mult nominală decât reală, — restoarnă și viața internă într-oagă, a școlii, iar pe dascăl îl pune în fața dilemei: ori de a sluji statului în care caz a gătat-o cu biserica, ori de a slugi cultului românesc și atunci puterea statului l-a lipsit de pâine și l-a pus în drum, după cum avem deja și până aci câteva cazuri. — Și ce ne trebuie mai mult, decât atâta pentru a ajunge la convingerea, că școala românească, înzăvornită între §§ i legii XXVII din 1907, nu ne mai poate aduce acele foloase, pe cari le așteptăm și suntem în drept ale aștepta dela ea în proporția jertfelor de bani și de muncă și după *trebuințele* reale ale vieții noastre publice de azi?

Limba ungurească infiptă în coastele școlii noastre.

În special, legea aceasta pune pe creștet întreg învățământul nostru confesional.

Ea a cassat deja, nu prin poruncă ci prin practică, planul confesional de învățământ, — și, înainte de a fi avut biserica vreme să-și creeze un plan de învățământ «în conformitate» cu dispozițiile legii regnicolare, statul și-a și pregătit planul său pentru propunerea limbii maghiare în școlile noastre; și ce credeți — ușor de ghicit! — care plan va isbuti! La ce-s deci frământările noastre?

Limba maghiară este icuită în coasta școlii noastre românești prin noua lege în așa măsură, că icuirea aceasta nu poate produce folos real pentru stat — înțeleg statul în sensul nobil și leal —, dar cu atât mai puțin pentru noi.

Afirmarea aceasta este dovedită prin acelea dispoziții nespuse de grele, pe cari le cuprinde în respectul acesta legea însăși și planul de învățământ edat de guvernul țării.

E de ajuns spre a ne convinge despre aceasta — să știm, că propunerea limbii maghiare în măsură mai extensivă și mai intensivă se impune tuturor școlilor noastre, chiar și acelor, cari nu vor reflecta, nefiind avizate, la ajutorul statului.

Pentru a ne lămuri însă pe deplin asupra măsurii de limbă, pe care se impune, este de ajuns să deschidem legea însăși la §. 19, unde dela școlarii nașionilor nemaghiare se așteaptă, deja la terminarea clasei IV elementare, să-și știe exprima gândirile, în ungurește pe înțeles, cu graiu viu și în scris. Oare este asta posibil? D'apoi că am putea face rămășag, că marele inițiator și apostol al acestei legi, însuși ministrul Apponyi, om vestit de inteligent, și totuși nu va fi știut vorbi limba greacă în această măsură, la absolvirea școlilor medii, deși, pe lângă deosebita sa inteligență și vârsta avută la ieșirea din școlile medii, cu drept cuvânt i-al putea aștepta atâta.

Fără îndoială, legea aceasta procedează nu dela bine cumpenitul interes obștesc al țării și al cetățenilor. La dincontră nu ne-ar cere stălcirea sufletească a odraslelor noastre, cari, pe la casele noastre și în vârsta lor nematură, nu aud mai multă limbă ungurească decât câtă grecească a putut auzi la căminele părințești legislatorii din chestiune.

O lege, care astfel siluește firea, nu poate fi bună nici în sine, nici în efectele sale. Și după-cum n'a intrat încă în vigoare pe toată linia obligamentul ei față de noi, ci va intra numai dacă noi ne vom pune gâtul pe tăietor: e urmarea firească, după logică și după morală, să nu ne oferim noi înșine la decapitarea culturală și morală, ce atât de mult o răvnește sistemul politic intolerant, prin legea aceasta.

Să se știe un lucru, că noi nu dușmănim limba maghiară și cultivarea ei. Legitimitatea, noi i-o recunoaștem în măsură, în care cultivarea ei nu însămnă nimicirea culturii, limbii și a sufletului nostru românesc.

De păzirea acestui raport loial între interesele limbii maghiare și ale limbii și culturii noastre românești, însă, nici vorbă nu poate fi în cadrele articolului de lege XXVII din 1907. Așa e întocmită legea însăși. Așa e întocmită și instrucția guvernului, dată în alăturarea legii. Așa este compus planul de învățământ pentru propunerea limbii maghiare.

Legea de naționalități — abrogată.

Cu aceasta apoi este casată și dispoziția aceea a legii de naționalități, care, în §. 17, îl îndatorează pe stat să se îngrijească în cadrele posibilității, ca cetățenii de oricare naționalitate, cari trăiesc împreună în complexe mai mari, să se poată cultiva, în apropierea ținutului locuit de dânsii, în limba lor maternă, până acolo unde începe cultivarea superioară academică.

S'a pus deci cruce la căpătâiul acestei dispoziții a legii, iar, în consecvență, firele legii nouă sunt țesute în direcție opusă, cu scop contrar, cum se vede mai la vale.

Limba maghiară e în detrimentul tuturor obiectelor de învățământ.

Partea covârșitoare a timpului de instrucțiune va trebui petrecută cu propunerea limbii maghiare, întâi: pentru că așa sună dispozițiile legii regnicolare, al doilea: pentru că bietul dascăl român își va teme coaja de pită din mâna sa și a familiei sale.

Să nu se peardă așa dar din vedere, că, chiar dacă organele bisericii vor fi nimerit vr'o potecă norocoasă la compunerea planului său de învățământ care să întimpe și aprobarea statului — ceeace ne pare foarte greu și îndoielnic, — tot a rămas încă deschisă teza următoare: dacă se poate nădăjdui un câștig real pe urma jertfelor și frământărilor, pe care le cere susținerea școlii în interesul culturii naționale și în interesul vieții neamului nostru.

Eu unul, — și nu fără motiv, mă îndoiesc că străduințele noastre vor fi încoronate cu succes din cauza viclesugului cu care a fost ticluită această lege.

Ajutorul, ce ni-să imbie cu atâta șiretlic, va învinge mândria noastră tradițională și în fața pomenei atrăgătoare se va îndoi spinarea și a celor din consistoare dar mai ales se vor pleca până la pământ capetele învățătorilor noștri, pentru care noi am jertfit prea puțin, și care acum să văd ridicăți din mizerie, fie chiar și de o mână păcătoasă și dușmană nouă.

Din România.

Inflițarea unei societăți de igienă. Pe toți oamenii de muncă din regat veșnic îi preocupă chestiunile sociale și care ar fi cele mai sigure drumuri de mers pentru ca poporul nostru să aibă o viață sănătoasă din toate punctele de vedere și în același timp greutățile vieții, luptele înverșunate ce se țes astăzi să nu poată doborî organismul interior al sufletului și sănătății. Nu-i de ajuns a se da unui neam numai hrană culturală, cum nu-i de ajuns pentru un individ numai munca cu crierul fără viață în mișcare, fără munca fizică. Până acum s'a lăsat la o parte această chestiune așa de mare interes de unde reesă viața unui popor. În fiecare an prin rapoartele de prin buletinele speciale sanitare să vedea cum populația românească veșnic descrește, cum morții sunt cu procent mai mare ca cei născuți, cum copiii sunt săcerați de epidemii, cum țărani înnebunesc de pelagră și alte boli, cum țărgoveții și toți sunt doborâți de boli venerice, și atunci s'a înțales că întâia necesitate ce se cere la un popor, e să aibă viață fizică sănătoasă, căci atunci acel popor trăiește și nu poate fi steril. În acest scop acum se predă cu toată seriozitatea gimnastica prin școli. S'au trimis cu burse tineri pentru a învăța dela popoare, civilizatele mișcările corporale, de pildă la suedezi. Și acum aflăm, că în capitală, din inițiativa d. dr. Botescu, să luptă pentru

inflițarea unei societăți de igienă. Nici nu se poate un început mai frumos. Căci se cunoaște în destul necurățenia din orașe și mai cu seamă în ce condițiuni proaste de trai trăiește țărănul.

Îngrijindu-se de corpul, de hrana, de traiul locuitorilor din Regat prin răspândirea igienei în unire cu viața intelectuală, totul va fi sănătos.

Dela frații din Bucovina.

Limba românească în pericol.

Din Bucovina ne vin știri foarte grele. Frații noștri cari împărtășesc și ei trista noastră soartă, nu au de loc o situație mai fericită în ceeace privește paza și desvoltarea comorilor noastre sufletești și a dulcii noastre limbi românești. Pe de-o parte persecuția guvernelor austriace, care nu sunt cu mult mai generoase decât ale noastre, pe de altă parte antagonismul în creștere între frații noștri și elementul rutean contribuie foarte mult la alimentarea răului ce s'a încuibat în frumoasa grădină românească a Bucovinei.

Adăugând la aceste greutăți și dușmăniile și intrigile personale care mai ales la frații noștri bucovineni și-au găsit cel mai priincios teren, vom vedea că pericolul pentru limba noastră și pentru dănuirea naționalității noastre în cele mai românești ținuturi, nu este dintre cele mai mici.

— Un distins preot și profesor bucovinean, prieten al nostru, ne arată în cele ce urmează trista iconă a stărilor din Bucovina.

O dăm și noi cu durerea în suflet, cititorilor noștri în credința, că se vor feri să urmăriască părțile rele ale acestei corespondențe și vor fi animați de datorința cea mai nobilă a fiilor unui popor, de-a îmbrățișa și cultiva limba strămoșească.

Iată ce ne scrie prietenul nostru:

Fiind la noi gazetele corupte, dupăcum vă este poate cunoscut, și neavând prin urmare încredere în ele, din aceasta și din alte cauze, venim noi năcăjiți frați ai d-voastre, să dăm expresie durerii și indignării, pe care am suportat-o și în ziua de 4 Octombre st. n. (ziua împăratului nostru, onomastică) pentru care adânc vă rugăm să publicați următoarele:

»Toată gravitatea împrejurărilor, pe cari le vom descrie mai la vale, precum și cauza, a cărei mijlocitoriu ne-am făcut, înfățișează o chestiune de princip, de drept, de onoare națională. E vorba despre tratarea limbii românești în ziua de 4 Oct. st. n. a. 1909 în biserica catedrală din Cernăuți. Nu ne-a surprins de loc, că mai întreaga liturgie s'a făcut cu puținele acfonisuri în limba ruteană, ca în totdeauna, dară ne-a indignat, fără ca să putem descrie faptul, că înaintea atâtor străini, adunați în ziua aceea la biserică, tocmai imnul poporal, în ciuda tuturor celor adunați să se cânte în limba ruteană. O demonstrație nemai auzită.

Nici repausatul episcop Hocman, despre care se știe, că era un rus, n'ar fi îndrăznit să ne răpească caracterul limbii noastre în biserica din capitală, știind prea bine, că limba română e sanctuarul poporului nostru, și că a o atinge, a o răpi, ar însemna a-i smulge viața din rădăcină, și că orice popor al pământului privește o asemenea cutezare de-o crimă și fiecare o apără de aceea din răspuțeri.

Aceste toate însă se întâmplă de un timp încoace, supt actualul conducător al catedralei. D-lui unde poate și la ori și ce ocaziune cedează din drepturile noastre numai și numai să fie

Crema de viorele „Ideal“ este mărgăritarul cremelor. Feței îi dă culoare nespuse de albă; cel mai excelent mijloc pentru conservarea feței contra *sbărciturilor, pistruilor și sgrăbunțelor*. Efect neîntrecut, grabnic și surprinzător. Prețul unei tegle expediată francată, dacă suma se trimite anticipativ, 1 cor. 10 fil.

Regulator pentru păr, care îi redă părului culoarea originală; prețul unei sticle cu modul de întrebuințare 2 cor. — — — **Mijloc pentru văpsirea părului,** care după o mică folosire negrește foarte frumos părul. Prețul unei sticle cu modul de întrebuințare 6 cor. — — — **Blondine** care dă părului culoarea foarte frumoasă blondă. Prețul unei sticle cu modul de întrebuințare 2 cor. — — — Se pot comanda dela: **MOLDT BÉLA** farmacist, laborator cosmetic **GYERTYÁMOS (Temes m.)**

plăcut rutenilor. El nu poate înțelege, cât de mic este în ale gândirii față cu amicul său care-l conduce și căruia i-se supune orbis. Dar cei pasă D-sale despre toate acestea; bine că și-a ajuns scopul. În zădar caută D-lui a face pe marii săi să creadă, că de când e el conducătorul catedralei, merg trebile strună și că biserica e plină, căci cu toate sforțările D-sale e biserica veșnic goală, pentru că se liturghisește și se cântă numai rusește aproape. D-lui înfruntă cantorii și pufuiește prin biserică, când aude o singură dată cântându-se mai mult un »Doamne miluiește«. Rușine obrazului să-i fie, ca ficior de țaran și ajuns la acest post, destul de frumos și gras, din grația deputaților români, cărora a știut a se linge și a se caciuși, numai până și-a ajuns scopul. Știm, că D-ta d-le conducător protopopă, care de când te știm încă n'ai arătat o singură faptă românească, ai așteptat aceste să-ți le spunem în public, ca așa să se zică și despre D-ta ceva, și să ajungi poate la o bleșcuță (distincțiune) ceace se practică la noi, doar numai cu oameni de pânura D-tale, însă cu astfel de mijloace nu vei răuși.

Adevărat că trecem prin o grea criză; îndeosebi limba noastră strămoșească, pentru care și-au vărsat străbunii sângele lor, e în biserica din capitală, în biserica catedrală, amar bagatelizată și luând în privire că datorința noastră cea mai neapărată este să întrebuițăm în puterile noastre și toate mijloacele legiuite spre a înlătura primejdia ce amenință biserica și spre a recâștiga drepturile ei cele călitate, față cu nesocotirea cea fără de capăt a unor fii ai bisericii, ce abuzează de poziția lor, noi luând toate aceste în privire hotărîm: A declara, că am văzut cu adâncă părere de rău, cum se subminează caracterul rom. al bisericii catedrale prin nesocotința actualului conducător, care în loc de a băga în seamă după cuviință dorințele și drepturile cerute la felurite ocaziuni, ale creștinilor răsăriteni români din Bucovina, de a da măcar prioritate limbii românești în catedrală, a crezut a face mai bine, de a asculta în una din cele mai mari trebi ale bisericii e glasul acelora, ce numai bine nu ne doresc. Știm noi că nutreștii d-le protopopă o ambiție falsă pentru d-ta și fiul d-tale, care nici românește nu știe bine să vorbească, necum să simtă, însă te-am priceput și ți-am luat masca de timpuriu de pe obraz.

Sub astfel de împrejurări nu poate fi mulțămît poporul credincios, deprins să se aple în o biserică cu caracter românesc, ci mai degrabă este în stare a-i turbura liniștea sufletului, a-i vătăma simțemintele cele mai scumpe și a-i surpa toată încrederea în dreptatea celor ce o priveghează.

Mai departe provocându-ne la toate drepturile și usul de a se liturghisi în catedrală în limba română și a nu se împeștrii sf. liturgie, o împrejurare, care nicăiri pe rotogolul pământului nu se întâmplă, protestăm cu toată tăria sufletului nostru românesc în contra atacului din 4 Oct. la adresa noastră și pretindem ca în viitor așa ceva să nu se mai întâmple; acesta este dreptul nostru, un drept, la care nu putem renunța, pentru că avem datoria sfântă către poporul, ai cărui fii credincioși suntem, a i-l conserva și apăra, și a cere fără întârziere respectarea și împlinirea lui prin toate mijloacele legale și cu toată energia pe care ne-o impune devotarea către națiune.

Un profesor.

Turcia nouă.

Noul regim turc a răsturnat tradițiunile și obiceiurile: el a ruinat averile celor privilegiați și din această pricină și-a atras ura reacționarilor, cari împrăștie pretutindeni tot felul de zvonuri împotriva bunului mers al imperiului.

Actualul guvern e hotărît să trăiască. El vrea să ducă o politică liberală, tolerantă și ca să obicinuiască populația atât de amestecată a Constantinopolului cu o astfel de politică, a introdus ca o condiție esențială, ordinea publică. Starea de asediu continuă. La adăpostul puterii militare, care e exercitată cu multă bărbăție de către Mahmud-Şefket-paşa, Turcia nouă se ridică încetul cu încetul, pe ruinele vechiului regim. Trebuie să ne încredem într-însa. Un înalt personaj turc a spus: »Avem să vindicăm nu numai treizeci și trei

de ani de rea administrație, dar și să creăm ceea ce n'a existat nici odată în Turcia.

E o sfortare uriașă aceea pe care trebuie să și-o aibă oamenii de curaj și de voință, cari dirijează azi imperiul otoman. Alături de vizirul Hilmi-paşa și de ministrul afacerilor străine, Rifad-paşa, reprezentanții luminați ai tradițiunii și a căror prezență la putere constituie o garanție de încredere pentru Europa, — elemente tinere, active, înflăcărate de nolle idei, cum e Talgat-bey, ministrul de interne și Djavid-bey ministrul de finanțe, aduc guvernului autoritatea morală și sprijinul comitetului de Uniune și Progres. Cel mai bun acord domnește între aceste elemente, iar colaborațiunea lor va fi fecundă.

E ceva schimbat în Turcia. Au fost lichidați o sumă de funcționari nefolositori; doi miniștri creștini figurează în guvern; în provincii, au fost numiți guvernatori creștini și armeni.

Noul guvernator al Mersinei, de pildă Naszi — Behaş, arab creștin, fost diplomat, e un om remarcabil. De când a potolit masacrele armenilor din Mersina, toată lumea asigură că va fi chemat la cele mai înalte funcțiuni în imperiu.

Bine inspirată în alegerea reprezentanților săi în imperiu, Turcia-nouă își va stabili acolo cât de curând, toată autoritatea de care are nevoie. Fără îndoială că se vor întâmpla multe rezistențe din partea elementelor fidele hamidismului, dar tot junii-turci vor învinge la urma urmelor.

Noul regim nu se arată xenofob, ci caută prietenia și simpatia celorlalte țări. Cel care insistă mai mult în această direcție e Hilmi-paşa marele vizir. El știe câtă nevoie are Turcia de Europe, de direcțiunea, de sfaturile, de pildele ei.

Flota e comandată de un englez, un general german instruieste armata; un francez, jurist eminent, contele Ostorog e însărcinat cu studiul reformei judiciare; un alt francez lucrează la reforma financiară, cu un englez și un italian. Un francez organizează o inspecție a finanțelor etc.

Scrisori din București.

Raziile. — Insurătoarea elevilor dela liceu. — Un dușman al ardelenilor.

Romanța celor ce se vând e pe sfârșite. Cel puțin așa reiese din raziile întreprinse de prefectura poliției din București printre femeile de stradă. Pe lângă poliție mai e și primăria, care ar vrea bucuroasă să stărpească aceste ademenitoare paseri de noapte, cari cutreeră până pe la clasurile trei dimineața bulevardele și localurile de petreceri, trimetând pe adoratorii lor de ocazie direct la... Doctorul Moscu.

Am existat într-una din seri la o astfel de razie. O nostimadă întreagă. Cel mai elegant bal n'ar fi putut atrage atâtea dame nostime și luxos îmbrăcate ca — ordinul prefectului de poliție. Mățăsurile foșneau pe treptele scăriilor și nevinovatele păpuși urcau cu atâtea grație până în cabinetul dlui comisar.

Pân'ai fuma o țigară cabinetul comisariului era tixit de dame. Toate palide, toate cu ochii umezi de groază. Câțiva cavaleri, sergenți și agenți de poliție le întovărășeau, încurajându-le.

A urmat un interogatoriu lung și plictisitor. Fiecare eșise atunci pentru prima oară »la preambulare«, fiecare era logodnica cutărui tânăr de bună condiție, fiecare era prietena intimă a cutărui ofițer, avocat sau magistrat, la care locuia de ani de zile.

Cele cari avuseră norocul să fie însoțite până la poliție de cavalerii lor au scăpat mai repede. Aceștia au dat câte o declarație în scris că mironositele ridicate dela paharul de șampanie sunt prietenele lor, numai ale lor. Și ancheta s'a mărginit la atâtea. Celelalte au fost nevoite, până la alte dispoziții, să-și însinuiască numele în cartea cea neagră spre a li-se putea libera conducute de liberă practică a meseriei...

O mitifică cu ochii mari, negri, strălucă pe care n'o mai văzusem până atunci, se apropie de mine.

— Noi suntem prieteni buni, nu-i așa? Fă, te rog o declarație, suntem de trei ani împreună. Așa, vezi, m'ăș omori când mi-ăș ști numele trecut la condică. Am și eu părinți. De trei ani... Da?

Și ochii ei de copil fără de noroc răspundeau în clipa aceea atâtea duiosie, atâtea durere. Și se ruga așa de frumos. Eram sigur că minte. Dar avea ochii așa de frumoși și-un glas blajin și dulce ca argintul. Și n'am putut s'o refuz. Am scris negru pe alb că e prietena mea de trei ani de zile. Apoi am plecat amândoi.

La colțul bulevardului micuța, îmi întinse mâna prietenește: Știi ce, dragă, dă-mi și doi lei să iau o trăsură pân'acasă!...

De-atunci n'au mai fost razii și probabil nici nu vor mai fi, căci Vineri se întrunește comisia compusă de curând spre a tranșa odată chestia acestor femei, pe cari cine știe ce păcat le-a îndreptat pe calea apucată.

D. Spiru Haret, ministrul instrucțiunii publice a dat zilele acestea o circulară, prin care elevilor de licee și elevilor dela școlile normale de învățatori li-se interzice a se căsători; Circulara a fost comentată și discutată mult în presa de aici. Au fost unele ziare cari au luat cu căldură apărarea celor cari rîvnesc așa de repede la cinstea de a deveni și ei capi de familie. Și într'adevăr ce scenă mai idilică își poate cine-va închipui decât un tată-elev învățându-și lecțiile pentru ziua următoare cu mica lui odrasla pe genunchi?...

Am fost câteva cazuri și mai grave. Așa mai anii trecuți, la Craiova, se întâmplă unui tânăr pater familias că i-se bolnăvi nevasta. Ce era să facă? a lipsit dela școală. Și o absență nemotivată atrage după sine scăderea notei la conduită. A doua zi bietul elev veni la școală, se prezentă în fața profesorului de clasă și-i întinse băiețelul cu motivarea absenței. Era o carte de vizită a nevastei sale. Matroana explica cum devenise cazul și ruga pe profesor să motiveze absențele soțului ei.

Cazul s'a repetat mi-se pare la Turnu-Severin. Așa că circulara d-lui Haret își are motivele ei bine-cuvântate. Adoratorii trandafirilor Clotilde vor trebui să renunțe de-ocamdată la gândul că s'ar mai putea întâmpla minuni de aceea, să ducă, în lunie, nevastei cadou în loc de trandafiri — diplome de bacalaureat.

De câțva timp Dl. Al. Macedonsky, decanul decadenților români și-a reluat cu multă sirguință activitatea sa de publicist și — ardelenofab. Scoate o foaie săptămânală *Biruința*, în care, după vechiul obicei, improască cu noroi tot ce este ardelean sau de origine ardeleană în România.

E o plăcere să citești chilometricile-i articole, în cari vezi cum acest om se zbate singur, înjură și — nu știe ce vrea. Firește, nimenea nu-l ia în serios. Cine ar putea pune vre un preț pe afirmările unui inconștient care-ți zice că Coșbuc este »un mocan, al cărui ideal este — cucuruzul.«

Cel mai bun răspuns cred că i-l a dat un student ardelen, care, într'un mare ziar din capitală, i-a consacrat următoarele strofe:

Trocarii.

Eu te credeam învins, cu spada ruptă,
Și spartă credeam harpa ta divină
Dar tu renaști din spuza de rugină,
Și întinerit părăsești acum la luptă.

Te văd strâmbind Pegazul în căpestre
Și împintinind teribil sfînta gloabă,
Și în urma ta — ce oaste, ce podoabă...
— Cu tine și eu, și eu viu, maestre!

Și, aducându-ți sacrele elogii,
Voi intona cu tine — aceleași arii:
— De-acuma jos mocanii, jos trocarii!
Striga-voi pînă mi-or plesni bojogii.

Au năvălit în țară ca năucii.
Și, aruncîndu-și bita și sumanul,
A pus pe dinsul pantaloni mocanul. —
— Jos Iosifii, jos Goga, jos Coșbucii!

Și laurul me fură, detractorii,
Și ei ne-au compromis pe veci Caionu,
Și-s neciopliți și nu cunosc bontonul.
— Aceștia ne sunt azi litteratorii?

Ne-au infectat știința ardelenii,
Istoria ca și filologia,
Ei au nemțit întreagă România,
— Jos Popovici, Bogdani, Densușienii!

Jobenul tu așază-ți-l pe cîafă
Și potrivește-ți bine ochelarii,
Să tremure văzîndu-te trocarii
Și șocății cu suflet de Caiafă.

Contrabandistul dela Botoșani
Simți odată viteaza-ți lovitură.
Maestre, anii, anii cum trecură...
«Un an, dînd d'an, leag'an d'an, leag'ani vani».

La luptă deci, în numele Iunonii,
Să-i spînzurăm de furci pe toți trocarii. —
... Dar, uite, ca să nu ridă ștregarii,
Cîrpește-ți, o maestre, pantalonii!...

Coresi.

Serbările dela Sibiu.

Amănunte despre ședința întâie.

— Dela trimisul nostru. —

Marți, 12 Octomvrie.

Aspectul adunării.

Am dat azi știri telefonice despre felul cum au început și urmat serbările »Asociațiunii« din Sibiu.

Din mila domnișoarei telefoniste, neobișnuită cu convorbiri mai lungi, am fost silit să dau partea din urmă a știrilor mele prescurtate și sunt nevoit a le comunica prin Poștă.

Adunarea a avut un caracter de strălucire solemnă. O sală tixită de o lume atât de elegantă și distinsă, plină cu somitățile vieții românești. Se remarcă și aici lipsa arhierilor, căci prezența I. P. S. Sale metropolitului se datorește faptului că adunarea se ține în Sibiu. Toți ceilalți arhierii au strălucit prin lipsa lor dela această adunare. E o dovadă dureroasă cât de puțin înțeleg arhierii noștri însemnătatea acțiunilor culturale și a culturii românești pentru înaintarea generală a poporului nostru, deci și pentru a bisericii. Nu avem arhierii intelectuali, e plîngerea veche și îndreptățită ce se aude și de data asta. Nu avem arhierii cari să se descătușeze de preocupările mărunte ale unei vieți de administrație mărunță și îngustă. *Spiritul de protoale* pe care d. Iorga îl biciuia dăunăzi, e azi în plină floare.

Unde avem azi un singur arhieriu al cărui nume să fie înconjurat de prestigiul unei intelectualități superioare, a unei munci științifice și literare. Nu este timp, preocupările administrative mistulesc toate forțele și tot timpul lor, se va răspunde. Întrebăm însă de unde a avut Șaguna timpul pentru vastă activitate literară și culturală, el care pe lângă asta, așa alături, a creat o biserică nouă, dându-i o organizație cu desăvârșire nouă, reorganizând-o, reintemeind-o pe prețul atâtor lupte politice și silinți mistuitoare de vreme? Discursul d-lui Andrei Bârseanu a reînviat toată activitatea atât de bogată a lui Șaguna pentru întemeierea »Asociațiunii«. El a condus trei adunări ale Asociațiunii, cea dintâi care s'a ținut în anul 1861 în Sibiu, a doua din Brașov, memorabila adunare din Brașov pe care a descris-o Alexandru Odobescu, și a treia în anul 1866 în Alba-Iulia.

La toate trei adunările Șaguna a rostit mari cuvântări de deschidere, cari exprimă ideile sale culturale și precum a arătat d. Bârseanu în cuvântarea sa, constituiesc un adevărat program de muncă și o comoară de idei originale și îndrumătoare pentru viața noastră culturală.

Arhierilor noștri de azi înguști și fără orientări, fără preocupări culturale și literare le opunem pilda aceasta a lui Șaguna, strălucită pildă de muncă, de interes și pricepere pentru ideea culturală românească. Ce fac în schimb arhierii de azi? O nu cercetăm, căci ar fi prea dureros rezultatul la care am ajunge, iar cronica politică a ziarelor noastre nu ne povestește decât lucruri de cari un val de revoltă ni-se ridică ca un vifor în suflet.

Aceleaș idei și sentimente vor fi stăpânit și publicul din sală. D. Bârseanu a dat expresie acestui sentiment cu acel chip discret și totuși

hotărît, pe care-l stăpânește numai D-sa. Dacă m'ar întreba cineva, cari sunt meritele cari fac ca d. Bârseanu să treacă drept una din cele mai însemnate figuri ale vieții noastre, nu i-aș răspunde înșirînd lucrările sale, nu i-aș cea colecția de poezii din popor, făcută împreună cu d. Iarnik, nici istoria școalelor noastre, ci i-aș spune că dacă dânsul nu ar fi publicat nimica, ar merita totuși să ocupe situația sa de astăzi. E o personalitate de o armonie și măsură fină și justă, de un cumpăt și echilibru sufletesc, cum nu cunoaște, poate, toată viața românească de azi. Astfel de suflete atât de rare la noi, sunt de o valoare îndoită, căci prin firea lor însăși, prin simplul contact cu ele, sunt o pildă de înaltă valoare educativă pentru viața noastră intelectuală atât de dezechilibrată și lipsită de unitate armonică a unei culturi naționale.

Cu o finețe, cu un tact neîntrecut d. Bârseanu a dat azi expresie sentimentului care a stăpânit toată lumea față cu arhierii noștri. La sfârșitul ședinții dânsul a mulțămît publicului și mai ales mitropolitului pentru prezența sa la adunare.

Iată cam ce a spus: Do im ca arhierii noștri să fie totdeauna în fruntea noastră ca interpreți ai convingerilor noastre. (Aplauze) E o chemare grea chemarea capilor noștri bisericești, dar pentru poziții mari, se cer inimi mari și noi le dorim astfel de inimi!

Era spus tot ce trebuia spus. Tot ce plutea fără grai în văzduh, tot ce simțeau inimile celor adunați în clipele acestea de grele lupte și grele păcate în biserică noastră.

Aplauze frenetice au răsplătit pe orator. După cum era și firesc politica militantă își ridicase și aici pe această cale glasul imperios care stăpânește sufletele noastre în mod necesar și atunci când ea nu poate avea cuvântul.

Banchetul.

La masa prezidențială șed d-nii Bârseanu, Badea Gheorghe, primarul Sibiului, Dörr și șeful poliției Simonis, d-nii Dr. Nicolae Oncu, Dr. Gheorghe Popovici, D. Aurel Vlad și mai multe alte somități ale vieții noastre. La o masă iau loc reprezentanții presei, între ei Goga și d. Vasile Osvadă.

A fost o serbare intimă și totuși foarte distinsă acest banchet. Discursuri scurte, am dat lista oratorilor, iar cel mai lung a fost și cel frumos și cel mai aplaudat, al dlui Goga.

D. Bârseanu a dovedit și aici acelaș tact prin bun simț, atingând totuși o coardă delicată. Dânsul a toastat pentru împăratul. A arătat cum noi îl datorim recunoștință, căci supt domnia lui am primit o seamă de instituții naționale, chiar și »Asociațiunea«. *Deși inima noastră sângerează din multe răni*, a încheiat, totuși suntem supuși credincioși și îl dorim viață îndelungă și bătrânețe frumoasă.

Publicul, înțelegător, a subliniat acest pasaj cu aplauze nu de bucurie ci de durere.

A mai vorbit Badea Gheorghe. Iera înduioșetor când povestea că a luat parte la toate adunările generale ale »Asociației«. A toastat pentru birou și pentru vicepreședintele Asociației, dl Bârseanu.

Părintele Nicolae Ivan spune că în sala asta s'a stabilit acum câțiva ani conduita politică a conducătorilor noștri politici. (Congresul național 1906 Red.). Toastează pentru bărbații cari se află în fruntea acestui oraș, dl primar Albert Dörr și dl șef de poliție Simonis.

Primarul Sibiului Albert Dörr vorbește nemțește: Limba asta străină e ascultată cu simpatie, căci nu e un duh dușmănos care grăiește printr'ansa. D. Dörr își arată admirația pentru felul frumos în care s'a comemorat amintirea lui Șaguna la Asociație. Aduce elogii conferențiarului de azi d. Agârbiceanu, pe care-l numește Abraham a Santa Clara (un vestit predicator moralist care a biciuit în predicele sale moravurile stricate ale Vienei de acum 200 de ani). Cuvântarea asta a fost primită cu simpatie. Muzica a întonat imnul săsesc »Siebenbürgen Land des Segens«.

A vorbit pe urmă d. Goga. A spus cam următoarele: Neamul nostru formează un singur trup. Cineva a spus cu drept cuvânt că Carpații sunt șira spinării neamului românesc. Aplecându-ți urechile de o parte și de alta dela grabănil Carpaților, auzi aceeaș limbă. Neamul românesc este pretutindeni acelaș. E o trebuință mare azi ca noi să cunoaștem neamul nostru până în cele mai depărtate fibre ale trupului său.

O judecată complexă a poporului nostru nu poate răsări decât din cunoștința complexă a neamului întreg.

Din ea răsare conștiința unității sufletești. Toate planurile de îndreptare și de lecuire ale nevoilor noastre trebuie să plece din înbrățișarea neamului întreg. Unitatea sufletească a tuturor românilor e supremul nostru ideal. Să trezim conștiința solidarității în toate păturile și mai ales la cărturarii noștri. Vrem să facem, ca o lovitură pe care neamul nostru o primește în Sătmar să trezească un fior de resentimente în Galați și funcționarul de poștă la Tulcea ca și în Bihor să laude pe D-zeu în graiul lui Eminescu. Când vom fi realizat aceasta vom fi cântat preludivul marelui cântec de biruință a neamului nostru. »Asociația« a contribuit la munca de desăvârșire a acestui ideal. Când toate forțele noastre se vor asocia, se va crea solidaritatea militantă. E o bucurie pentru noi când vedem, că frații noștri din regat ne-au făcut obiectul atențiunii lor și vin tot mai des printre noi ca să ne cunoască.

Ridică paharul în sănătatea străinilor cari au venit în oraș și mai ales pentru frații din România. Să le spuneți, zice adresându-se oaspeților din România, celor de acasă că suntem deplin solidari cu milioanele de români de peste munți. Amintește o figură din poveștile noastre, împăratul care cu un ochiu rîde și cu altul plînge. D-lor, se adresează oaspeților din țară, sunteți ochiul care rîde iar noi suntem ochiul care plînge. Ridic paharul în dorința ca amândoi ochi să rîdă.

D. Micescu avocat în Pitești, deputat în camera României, mulțamește pentru cuvintele cari s'au rostit de Goga, și declară că frații de acelaș sânge nu se pot despărți decât prin moarte.

D. Bârseanu a toastat pentru Badea Gheorghe, iar d. Goga pentru d. Bârseanu în numele tinerimii. Simpatia pentru vicepreședintele »Asociațiunii« se manifestă într'o izbucnire de ovațiuni. Tot tineretul îl înconjură și-l felicită ciocnind paharele cu dânsul.

D. Lemeni. Toastează pentru presă și dezvoltarea ei.

La urmă nota veselă. D. Ermil Borcea cetește o cronică rimată comentând evenimentele din Europa.

Iată o probă:

Bosnia e anexată
Cu mult tact și ager zel,
Uniforma cea mai nouă
Nu s'a murdărit de fel.

Monarchia e salvată
De un european scandal,
Și la culme vesel joacă
Șirba Domnul Aehrenthal.

Burdea dela Caransebeș
Se găsește azi plouat,
Căci n'a reușit s'aleagă
Episcop — un perciunat.

Moderatii fac progrese,
Rezultatul e splendid,
Căci programe au chiar două,
Însă — n'au nici — un partid.

Concertul.

Seara la 8 ore un concert la *Gesellschaftshaus*. E debutul dlui Liviu Tempea, noul dirigent al corului. A fost o sală strălucită. Printre prezenți e și prefectul d. Thalmann, apoi publicul românesc dela celelalte adunări. Corul a fost bine instruit deși a fost scurt timpul instrucției. Printre bucățile ce s'au cântat au fost și două compoziții originale ale dlui Tempea: »Rugăciunea« și »La arme« a lui Eminescu. Au fost aplaudate și compozitorul a fost sărbătorit cu căldură. Succesul concertului a fost pecetluit prin aplauzele publicului.

După concert a avut loc o agapă a reprezentanților presei la restaurantul Brote, o serbare intimă și foarte veselă, plină de ironia proprie tagmei gazetărești.

Ziua a doua.

— Prin telefon. —

Ședința II.

Sibiu, 13 Octomvrie. — Ședința a doua s'a deschis la orele 10 și jumătate. Secretarul Octavian Tăslăuan a dat citire telegramelor de salutare, cari au sosit din Blaj, Deva, Baia-mare, Șimleu, Năsăud; dela protopopul Ghidiu din

Caransebeș, protopopul Câmpian din Giurgeu Ranta Buticescu din Cluj.

A sosit o scrisoare lungă și foarte călduroasă dela distinsul filo român *Ion Urban Jarnik* din Praga.

D. Tăslăuanu anunță că viitoarea adunare generală a fost invitată la *Deș*, iar adunarea din 1911, când se va împlini semicentenarul înființării »Asociațiunii», la *Blaj*.

Părintele *Dr. Virgil Cioban* din Viena, face propunerea ca Asociațiunea să roage pe ministrul de război să admită ca gradații din armată să instrueze pe soldații români în scrierea românească.

Urmează rapoartele comisiunilor.

Raportul comisiunii pentru cenzurarea socotelilor, dl *Vasile Osvadă* arată situația averii societății și constată că aceasta are a sporit deși venitele Societății au fost în anul acesta mai puține.

Dr. V. Braniste, în numele comisiunii pentru cenzurarea raportului general, face un lung raport. Intre altele propune ca adunarea să-și exprime dorința pentru o bogată activitate literară a comitetului.

Se naște o discuțiune vie. *D. Octavian Goga*, combate propunerea dlui *Braniste*. D-sa, în calitate de secretar literar al Asociațiunii se simte muștră de raportorul comisiunii și se apără din punct de vedere subiectiv, dar foarte potrivit. Voiu da un raport despre discuțiunea aceasta, în care a intervenit și *d. Tripou*.

Adunarea aprobă propunerea dlui *Braniste*.

Dl *V. C. Osvadă* raportează despre proiectul de buget pentru viitorul exercițiu.

Dl *Dr. Crăciunescu*, raportorul comisiunii pentru înscrierea membrilor noi, anunță că s'au înscris 2 membrii fondatori, 11 pe viață și un număr mai mare de membrii ordinari, încasându-se în totul suma de 2890 coroane.

Discuțiile ce s'au încins în adunare au fost la un nivel frumos.

Dl *Bârseanu* de încheiere, rostește o cuvântare de toată frumusețea. D-sa spune că adunarea a realizat un mare folos și pe urma marelui afluențe a intelectualilor români. Asociațiunea cheltuieste cele mai bune ale sale puteri întru înălțarea neamului la o treaptă de cultură alături de celelalte popoare. Cultura poporului este sufletul lui însuși.

Mijlocul prin care poporul se pune în legătură cu frații lui de pretutindeni este limba. Vrem să fim stăpâni pe sufletul nostru (Aplauze). Nu cunoaștem alți stăpâni peste noi decât pe D-zeu și nu avem frică decât de el. Ceeace e al nostru nu lăsam să ni se smulgă niciodată și de nici o putere lumească. (Aplauze viforoase).

Dr. G. Tripou mulțumește în cuvinte mișcătoare comitetului pentru conducerea adunării. Ședința s'a ridicat apoi.

După amiază la 4 ceasuri va avea loc conferința dlui *Dr. V. Braniste* despre *Alexandru Moșoniy*.

Vorbirea d-lui Iuliu Maniu.

— Ședința Camerei dela 12 c. —

Politica de gașcă demască.

În palatul marelui de pe marginea Dunărei începe din nou să se joace tragedia nesfârșită a neamului nostru.

Scena aceasta odioasă, pe care s'au reprezentat atâtea tablouri triste din viața noastră politică, ne-a oferit pe ziua de ieri un nou spectacol cu atât mai trist, cu cât de data asta spada dușmană și-a îndreptat ascuțitul în inima unuia, dintre cei mai iubiți reprezentanți ai poporului nostru. Bătrânul martir al speranțelor noastre, părintele *Lucaci*, a fost din nou sacrificat pe altarul înroșit de sângele nevinovat al victimelor truției ungurești.

Cupa răbdării noastre s'a umplut cu o proaspătă și grea picătură.

Mângâiere nu putem găsi, decât doar în eroismul cu care energicul soț al celui

căzut în luptă, dl *Iuliu Maniu*, i-a sărit în ajutor.

În numărul nostru trecut am dat un scurt rezumat al hărțuiei de ieri în afacerea imunității părintelui *Lucaci*. Astăzi întregim frumoasa vorbire a dlui *Maniu*, care cu toate documentările științifice, distrugătoare de care s'a folosit, n'a putut spulbera ura ce șoviniștii o nutresc împotriva noastră.

Înzadar d. *Maniu* a arătat acestora cea mai urită parte a apucăturilor ticăloase de care se servesc, pentru ași menține eghemonia lor ridicolă; înzadar le-a citat cuvintele unui procuror general ungar, carea zicea, că acolo unde reprezentantul judiciar al statului stă în serviciul guvernului, nu poate exista libertate de presă, clica șovinistă și-a făcut datoria și a ajutat coaliției să triumfe din nou.

Triumful acesta va forma însă cea mai urită pagină a istoriei eghemoniei ungurești, căci el s'a zidit spre rușinea secolului al XX pe cele mai murdare fundamente. În fața acestui triumf stau temnițele ungurești cu victimele încarcerate pe sute de ani, care vor povesti posterității rușinea vremilor de astăzi.

Lăsăm să urmeze aci partea politică a vorbirii dlui *Maniu*.

Iuliu Maniu. Imi iau voie să mă ocup din punct de vedere politic cu întrebarea, e oare just că camera estradează cu atâta promptitudine pe singuraticii deputați, în procese de agitație și de politică?

O voce din stânga. Foarte bine, să nu dea anză la așa ceva!

Maniu. E echitabil din partea camerei că dă mână liberă matrapazlicului reacționar al libertății de presă și peste tot a libertății politice, care în ultimul timp a luat estenziuni extreme pe terenul vieții politice? N-o spun eu, ci bărbați marcanți au fost cari au constatat că în statele, unde procuratura stă la ordinele ministrului, unde procuratura urmează ordinațiunile ministrului, cum e la noi: acolo nu poate exista libertate de presă. (Sgomot). În privința aceasta imi iau libertatea să citesc o parte din însemnatul articol al lui *F. Varga*, procuror general, din care veți putea ușor recunoaște situația noastră politică, atunci când vorbim despre libertatea de presă.

O voce din stânga: Nu se ține de obiect!

I. Maniu: Ba da! Menționata parte a articolului citat spune următoarele: »Dacă procuratura e independentă de guvern, atunci la procese politice la un caracter secundar, câtă vreme, după cum foarte bine observă *Gneist*, procuratura e pendentă de guvern, presa guvernamentală și poate face mendrele, pecând presa opozițională și trage sufletul. Cu cât e mai intransigentă, cu atât li-e mai restrânsă libertatea, și cu cât presa guvernamentală e mai servilă cu atât se poate mai ușor răsfăța în vastul imperiu al gândirei. Deci situația pendentă a procuraturii influențează libertatea de presă, și procurorul înhămat la telega guvernului măsoară dreptatea cu două cuturi; sau protejiază prin tăcere, sau perzecuță prin secestru, totul alărnă dela faptul sub ce drapel politic apare foaia, se chiamă, că în loc de imparțialitate și obiectivitate, puterea codului penal e direcționată de politică.

Acest adevăr l-a relevat așa de puternic și de frumos d. procuror, încâte de prisos să mai înzist asupra lui. Vreau să constat numai că acestui sistem de ordinațiuni îi succedeză în mod foarte natural faptul, că libertatea de presă chiar acum e ciuntită. Faptul că, în decursul celor trei ani, cât a stat la putere coaliția s'au intentat mai multe procese și s'au pronunțat mai multe sentințe ca ori când înainte, e destulă dovadă despre aceasta. (Mare sgomot)

Iată în decurs de trei ani ai puterii coaliției s'au dictat 181 de ani și 3 luni de robie și o pedeapsă în bani de 89.087 coroane... (Sgomot).

Prezidentul: (Sună.) Rog liniște!

I. Maniu: ...acelor cari n'au adoptat politica coaliției (Sgomot). Vă rog arătați-mi un singur caz, în care l-s'ar fi dictat o astfel de pedeapsă unuia, care a tras la telega guvernului (mare

sgomot) sau să mă exprim mai subtil, unui care a reprezentat politica guvernamentală. (Mare sgomot). Aceasta probează mai sincer că caracterizarea făcută în această revistă științifică, e corăspunzătoare faptelor: remunerează și pedepsește prin libertatea de presă, dar nu dau curs desvoltării liberului arbitriu, după cum o cere aceasta majestatea drepturilor cetățenești și conștiința de dreptate.

Da, vreau să constat, că mai ales în timpul din urmă, după cum dovedesc și chestiile de imunitate pertractate zilele trecute, drepturile cetățenești și libertățile publice nu sunt respectate, după cum ar trebui respectate de fapt. (Sgomot.) Să nu credeți că vorbesc în această chestiune în credința că, restrângerea de așa fel a libertăților cetățenești va amuși și curentul, al cărui modest interpret sunt eu. Știu foarte bine că singuraticile instituțiuni nu pot amuși și nici schimba curente, ci curentele schimbă instituțiunile. Drept aceea, nu cer respectarea deplină drepturilor cetățenești și politice, pentru-că dela aceasta a-și aștepta gloria acestui curent, a aceleilupte intelectuale, care o duc și eu, ci pentru că d'voastră nu respectați și nu cinștiți aceste drepturi și despoiați țara de un atribut, țara care e și a mea și care vreau să treacă înaintea ori cui, ca țară în care se respectă constituția și libertatea.

Visonta. Curtea cu jurați judecă.

Maniu. Cu astfel de estradări și cu valorarea mulțimei ineshauribile de procese, nu veți fi în stare să amușiți ideea, în serviciul căreia sînt eu. Uite, deputatul *Vasile Lucaci*, a cărui estradare s'a cerut și cărui imunitate sunteți gata să o suspendați, a stat aproape cinci ani în temnița statului. (Vii aprobări în stă ga. Sgomot).

Pres. Rog liniște.

Somogyi. Nu i nimic că l au arestat, ci e rău că i-au dat drumul.

Maniu. Captivitatea lui n'a fost în stare să înăbușe curentul, lupta ce o reprezintă el, nici n'a fost în stare să înfrângă puterea lui de muncă și de viață.

L. Zoard. Și-a luat recompensa dela Ligă!

Maniu. Vă asigur că de ați vrea să aduceți un serviciu real acestui curent politic, al cărui modest interpret și vorbitor sînt, cu nimic nu i-ați putea aduce un serviciu mai mare, decât prin restrângerea drepturilor și libertăților politice și cetățenești și prigonind pe aceia cari reprezintă politica și năzuințele noastre. Aceste propuneri vor servi ca îndemn în munca de desrobire de supt jugul stărilor de azi și pentru a trezi la conștiința de neam și pe cei adormiți.

Eu — având în vedere că articolul în chestiune nu conține absolut nimic ce s'ar putea numi agitație — atât din punct de vedere al manipulei juste a dreptului de imunitate — cer ca dreptul de imunitate să nu se suspende și să se primească următorul proiect. (Strigăte, să vedem articolul!) »Propun ca, casa deputaților să nu suspende dreptul de imunitate a deputatului *Vasile Lucaci*«.

Cum se va rezolvi criza?

O convorbire a corespondentului nostru. Audiența contelui *A. Zichy*. Ședința camerei. Ieșirea sârbilor din partidul naționalităților.

— Prin telefon. —

Cum se va rezolvi criza?

Viena, 13 Octombrie. — Sînt în pozițiune de a reproduce o convorbire dintre o înaltă personalitate, în curent cu cele ce să plănuesc în cercurile ce au să rezolve criza ungară și un deputat din Ungaria.

Înaltul personajiu a zis că cercurile hotărîtoare neputând da puterea majorității și nevoind să producă zguduiri în Ungaria, sînt ferm decise să procedeze extrem constituțional, dând puterea minorității, adecă partidelor 67-iste. În prima linie *Andrássy* ar fi cel chemat să ia puterea, el ar căpăta puteri depline să disolve camera și să facă alegeri generale. Ba chiar coroana ar fi gata să-i dea și oare-și cari concesii, pentru a se putea prezenta în fața alegătorilor.

de toată ziua! Să fie adăpostirea lui în cerul nostru o adevărată sărbătoare! Darea de seamă va ținea-o pe piața din Schelă la 3^{1/2} oare, să fim cu toții de față și să ascultăm cu bucurie faptele sale. În onoarea sa va avea loc seara la 8 oare o cină comună în hotelul Ozanic. — Ajunși la hotelul Ozanic, aici îl Sa e întâmpinat de o deputațiune de cetățeni, din mijlocul cărora iese bătrânul Ozanic și predă îl. Sale un buchet de flori naturale, exprimându-i „bine a-ți venit“. Trascurile urlau cu putere zguduind văzduhul; iar Dunărea făcea spume mișcote fiind unde ei de puterea duruitului piglelor. Într-o secundă grădina se umple de public; muncitorii dela fabrica de petrolu îmbrăcați în haine de fabrică în rând pe biciclete fac spallir aclamând cu „hoch“ și „éljen“ pe îl. deputat. Entuziasmul e la culme, când se anunță începerea adunării pentru oarele 3^{1/2} d. am.

Adunarea.

La oarele 3^{1/2} d. am., o deputațiune de cetățeni, invită pe îl. Sa la tribună. Intre uralele mulțimei publicului asistent îl. Sa urcă tribuna. Strigăte de „éljen“, „hoch“ și „trăiască“ nu mai au sfârșit. îl. Sa își ține darea de seamă în ungurește întrerupt fiind încontinuu de uralele publicului. Se urcă apoi dl. preot Chendi și prin cuvinte mișcătoare aduce elogiul îl. Sale, în numele popoului. îl. Sa ține un discurs în românește, făcându-și darea de seamă și mulțumind publicului de dragostea și alipirea arătată. Se urcă apoi pe tribună dl. director al fabricii de petrolu Dr. Schrenk, care rostește un discurs admirabil în limba germană, arătând meritele îl. Sale pe terenul industrial din graniță, îl asigură de călduroasa și sincera alipire a cetățenilor industriași, cari datorți sunt cu recunoștință pentru multele favoruri, primite în urma intervenției îl. Sale. „Hoch“-ul celor prezenți eră ca o vijolie, nu mai avea capăt. îl. Sa răspunde dlui Dr. Schrenk, nemțește, asigurând pe cetățeni, că totul va face întotdeauna pentru înflorirea industriei și comerțului comun, cât puterile îi vor permite, ca și industriași să se bucure de readele muncii sale. Se urcă apoi pe tribună dl. controlor de contabilitate din loc: *Stuiber Dezső*, și cu toate, că nu e român, ține un discurs românesc într-o românească perfectă. Dl. vorbitor, ca fiu de grănicer, e indignat până la culme și respinge cu scârbă pe acei soboli din tufă, cari necutezând a-și da numele în vileag, atacă prin fițuicile lor persoana îl. Sale. Condamnă în termeni aspri pe „Grănicerul“, sobolul, care se ascunde sub acest anonim, atacând buna vază a îl. Sale, căutând prin căli lașe a slăbi autoritatea îl. Sale înaintea grănicerilor. După-ce sbieuește cu asprime pe viteazul din tufă, răspunde cu indignare purtarea destrăbălătă a presei naționaliste, care numai din minciuni se hrănește. Pe anonimul „grănicer“ îl declară de nevrednic a purta numele de grănicer, deoarece grănicerul e cu mult mai cinstit, și nu e în stare a huli pe fiul graniței, pe acela, care merge pe calea dreptății, pe calea cinstei îl. Sa dl. C. Burdia. Indeamnă pe îl. Sa să nu despereze, să aibe curagiu, să nu creadă, că e singur, căci grănicerii sunt la spatele îl. Sale, îl urmează cu credință până dincolo de mormânt!

Discursul dlui *Stuiber* e acoperit de: *condamnăm cu asprime campania spurcată*

a mincinoșilor, cari numai din minciuni se hrănesc, Trăiască Burdia! Jos cu clicașii! Jos cu mincinoșii! Las, că vor veni ei iar la noi și vor păși-o mai urât ca la Mehadia, le vom da cu picioru 'n coaste!

Se naște un tumult, care părea, că nu are sfârșit. Cele mai aspre epitețe erau aruncate în cărca vitejilor din tufă. — Un răs ne cuprinse pe toți, când o voce zise: *Unde e Birăuț cu clicașii lui, să-i adăpăm, îngrășând peștii Dunării cu ei?!*

Il. Sa emoționat răspunde vorbitorului: *că nici pe un moment nu mă pot opri în calea mea acești clicași, căci calea pe care merg e sfântă, cinstită, idealul meu e viitorul tignit al națiunii mele, înflorirea patriei mele scumpe, pentru cari voiu muri cu drag știind, că viața mea, activitatea mea îmi va binecuvânta-o urmașii mei, ai națiunii și ai patriei mele iubite, junghiul lor îmi dă imbold la și mai mare muncă oțelindu-mă, loviturile lor îmi fac bine, știind, că din invidie și din răutate o fac. Trăiască națiunea mea și toate națiunile conlocuitoare în această scumpă patrie, trăiască patria, trăiască grănicerii, al căror fiu sunt!* Acestea fu cuvintele îl. Sale, cari au fost acoperite cu aplauze frenetice.

Urcă tribuna dl. *Major Weissel*, care în limba maghiară mulțumește îl. Sale pentru jertfele aduse pe altarul culturii și industriei, asigurându-l de dragostea cetățenilor Orșovei, mulțumindu-i pentru osteneala ce a făcut-o venind în mijlocul cetățenilor Orșovei. O deputațiune a „*Reuniunii culturale Szécsenyi*“ se prezintă la îl. Sa, predându-i o diplomă de onoare. Prin o vorbire, președintele, declară ca membru de onoare a susnumitei societăți pe îl. bărbat zicând: că se simte mândră societatea, numărând în mijlocul ei, ca membru pe cel mai devotat fiu al graniței.

Cu acestea adunarea, a ajuns la sfârșit între puternice urale la adresa îl. Sale dlui C. Burdia. îl. Sa se retrage în apartamentele sale din hotel, unde a urmat prezentarea următoarelor deputațiuni: *Tisovițenii*, *bemii din Eibenthal*, *Plovișovițenii*, *Dubovenii*, *Ogrădena-nouă*, *veche*, *Jeșelnița*, *Orșova*, *Mehadia*, *Topleț*, *Tuffir* ș. a., a căror dorință diferite îl. Sa le-a ascultat cu pacință, însemnându-și, ca să intervină în cauzele lor dorite.

Banchetul.

E prezentă toată inteligența din Orșova cu primarul în frunte. Apariția îl. Sale în sala de banchet, e primită cu: „éljen“ „hoch“ și „să trăiască“. — Primul vorbitor, care se ridică e dl. *Nobel Mór*, care subliniază meritele îl. Sale, amintind, că dănsului are a se mulțumi, pentru scutirea de vamă a podului de peste Cerna, asfaltarea stradei principale a Orșovei, care acum e în lucrare schimbarea dreptului de vamă, cari toate sunt înlănțuite la numele îl. Sale C. Burdia. Roagă, ca în politică să fie interpretul cetățenilor pentru aducerea la realizare a *votului universal a băncii independente etc.* Condamnă calea greșită a presei ultraiste, pe aceia, cari prin căi nepermise umblă a înstrăina națiunea română de cea maghiară. Laudă curagiul îl. Sale, de a ținea piept față de urgia cu care aceștia se reped asupra sa. Laudă ținuta îl. Sale patriotice. Salută cu drag în mijlocul inteligenței și cetățenilor persoana celui mai devotat deputat al cercului, dintre cari au fost până aci. Dumnezeu să te trăiască ilustrisime!

Il. Sa se scoală și prin cuvinte alese și

bine-simțite, mulțumește vorbitorului pentru încurajare, zice, că cuvintele dlui Nobel îl oțlesc în munca sa, știut fiind, că sunt isvorite cu sinceritate, și sunt expresiunile cetățenilor Orșovei. Sunt născut român, voiu muri tot așa, însă să o știe ori și cine, că atunci, când interesele patriei mele cer brațele, sângele, viața mea sunt patriot bun și maghiar, ca și cel mai hotărât fiu al națiunii maghiare. — Vorbele îl. Sale sunt acoperite de aplauze frenetice!

Se scoală apoi dl. *Ivașcovici Șofron*, un vorbitor talentat, care ține un discurs în onoarea îl. Sale, felicitându-l ca membru de onoare al „*Reun. cult. Szécsenyi*“, și îl roagă, ca atât moral cât și material să fie spriginitorul acestui far cultural. Se țin mai multe toaste în nemțește, românește, sârbește și ungurește. Dl. *Brankovics* din Caransebeș ține un discurs frumos în onoarea damelor, mamelor și fiicelor cetățene a Orșovei.

Cu acestea se încheie banchetul, care a ținut în continuă animație până târziu, îndepărtându-se toți pe la locuințele lor, după când cu ei cele mai plăcute momente petrecute în compania îl. Sale dlui C. Burdia.

Il. Sa în 24 c. st. n., a inspecționat foșterea de acolo; iar în 26 Sept. a părăsit Orșova însoțit la gară de mulțime de trăsuri și cetățeni. A plecat îl. Sa la Budapesta, pentru a fi de față la deschiderea parlamentului.

Goga și „Asociațiunea“.

În diferite rânduri ne-am ocupat cu afacerile „*Astrei*“, pentru că această instituțiune a fost întemeiată de însufleții noștri antecesori, ca să fie un focalar pentru cultura popoului român. E deja veche această instituțiune. Dispune de mijloace frumoase pentru ajungerea scopului. Și cu toate acestea siliți suntem să privim cu durere, cum Asociațiunea nu produce nimic și din zi în zi merge calea racului. Este această instituțiune întemeiată pentru cultura popoului român, și azi, după atâta amar de vreme, poporul nostru tot e cel mai înapoiat în cultură dintre toate popoarele din patrie, iar ceice s'au *cocoțat* în fruntea afacerilor nu văd, nu aud.

Unde zace răul? Poporul român a jertfit din greu pentru această instituțiune, deci nu putem vorbi de lipsă de jertfă. Răul zace în împrejurarea, că și Asociațiunea, ca cele mai multe instituțiuni românești, a devenit loc bun pentru căpătuirea unor indivizi, cari trăesc din grația neamurilor, pentru că în lipsa de cvalificație alt unde nu se mai pot ferici.

Pe timpul cât a fost la Asociațiune dl. C. Diaconovich, s'a mai produs câte ceva pe terenul literal și Astra. da cel puțin semne de viață. S'au fost instituit diferite comisiuni literare, istorice, economice, școlare, ca fiecare secție în sfera sa de activitate să pătrundă în popor, să studieze starea culturală a popoului și apoi să îndrepte unde se poate, să creeze unde se simte lipsă.

Dl. Diaconovich a trebuit să plece. Se ridicase un nou lucefăr român. Samsonul românesc, cu pletele-i frumoase, *mătăsoase*, avea să fie căpătuit. Dl. Oct. Goga, după ce a mântuit câțiva ani în Pesta, fără multă ispravă, ajunsese *bărbat*, când îi stă rău pe băncile școlii și devenind ginerele unui bărbat cu influință, a fost căpătuit la Asociațiune. Il cunoaștem prea bine pe dl. Goga.

Știam, că în afară de păr lung, nu dispune de cunoștințe, cari l-ar îndreptăți a ținea în mâni frânele culturii poporului românesc și nu așteptăm nimic bun dela Asociațiune. Nu ne-am înșelat. De când acest individ se află acolo, nu se mai lucrează cu atâta seriozitate. Asociațiunea nu mai dă semn de viață. Adunările generale, vestite odinioară, au devenit niște ferme goale. Secțiunile se intrunesc, ca membrii să mai convină și să tragă diurne grase, pare că poporul român tot în bunătați s'ar scaldă. Ce se mai face, protocoalele de ședințe și alte lucruri neînsemnate, sunt făcute de dl Tăslăuan, al doilea secretar.

Dl Goga s'a îndeletnicit cu politica. El, copilul necopt, el, absolventul de universitate, fără orice cvalificație, el, căpătuitul și-a luat de soț de muncă pe un muritor de foame, pe vestitul Sciopul, fostul *cassar* dela München, și apoi ține-te tot ce ar stă în calea lor. Ei lovesc în dreapta și stânga. Ei sunt naționaliști cu patentă, pentruca să fie auziți în țara românească și să li-se arunce câte un os în formă de stipendiu. Dl Goga ne-ar obliga foarte, dacă ne-ar arăta, că a produs ceva, că în viața sa a săvârșit ceva, că are cunoștințe temeinice, cari l-ar îndreptăți a cărți și lovi în țoți. Dar' dl Goga e om de calibrul foarte mic. El, politicianul mare, saltă ca un copil, când câțiva *tineri* din *Cârnecea*, în frunte cu buzatul fiu al dascălului S. Molin, i-au fost trimis o scrisoare de aderentă.

În sfârșit a ajuns și el la cunoștința adevărului. A văzut el, că nu mai poate stă în calea progresului, nu mai poate împedeca Asociațiunea în mersul ei regulat. Și-a dat abdicarea din postul de secretar. Așa vestiau toate foile. Noi n'am luat notiță, pentruca dl Goga a ajuns cu abdicarea, ca copilul din povestea cu: „vine lupul“. Tot abdice și nu se mai duce. Nu putem ști ce scopuri ascunse vor mai avea și aceste abdicări ale dlui Goga, pentruca acum din nou cetim, că abdicarea n'a fost primită. Nu ne îndoim, că dl Goga va avea *tăria de caracter*, ca să-și susțină abdicarea, presupunând, că e om matur și a avut serioase motive a abdice. Vom vedea!

PROCESUL

dlui dep. dr. Siegescu în contra „Luptei“.

— Autorul e Romul Molin. — Tradarea secretelor clubului național din Oravița.

— Niște epistole interesante. —

Intr'un număr din lunile trecute am fost arătat, că dl deputat dr. Iosif Siegescu a intentat proces de presă în contra foaiei „Lupta“, pentru un articol, în care un corespondent din Oravița l-a calumniat, că în clasa IV civilă ar fi avut vre-o afacere cu un parapeu.

Procesul acesta a băgat frică în Birăuț — și fiind provocat de judele de investigațiune, a declarat în scris, că articolul acesta a sosit la redacțiune, când dânsul nu era acasă, și că un culegător cu numele Emil Taus l-a publicat fără știrea lui — și declară, că îi pare rău, că în foaia sa a apărut astfel de articlu.

Domnul Birăuț însă a mințit — căci Taus înaintea judeului l-a dat de minciună, afirmând, că articolul acela Birăuț l-a primit, Birăuț l-a dat în tipar, și deci Birăuț

când zice, că nu a fost acasă, când a sosit articolul — Birăuț nu spune adevărul.

Fiind Birăuț din nou ascultat — declară, că autorul articolului încriminat este Romul Molin, — fiul învățătorului penzionat din Cârnecea — fost jumătate de an înscris la universitate.

Acum devine ascultat Romul Molin, care iar în scris declară înaintea judeului, că Birăuț, când îl însinuă pe dânsul de autor — nu spune adevărul.

Birăuț însă susține și pe mai departe, că autorul articolului este Romul Molin și cu mai multe articule scrise cu mâna proprie în contra dlui Burdia, Ionescu etc., documentează, că scrisoarea de pe articolul încriminat este scrisoarea lui Romul Molin și astfel Birăuț, cu orice preț dorește a-l băga în temniță pe tinărul Romul Molin, numai ca să-și scape pielea sa.

Zilele acestea deci, va fi pus sub acuză Romul Molin și când va ajunge în temniță va avea ocaziune a medita asupra bunăvoinței prietenilor săi — și cât de urât lucru este a calumnia bărbați crescuți în muncă și înaintați prin sîrguința proprie.

Cetind atacurile dese și naive alui Molin la adresa dlui deputat — precum și articulele puse în gura unor băețandrii din Cârnecea — am întreat pe dl deputat, că ce e cauza, că Sava Molin și fiul său Romul îl atacă de atâtea ori prin foi.

La aceasta mi-a răspuns dl deputat următoarele:

„Să povestește, că secretarul marelui Șaguna, anunțase metropolitului, că protopopul X, întotdeauna îl atacă prin foi, îl numește trădător de neam etc.

La aceasta răspunde Șaguna:

— Fătul-meu, nu mă mir de lucrul acesta. Protopopul X tot ce a ajuns în viață mie are să-mi mulțamească, deci considerând perversitatea inimei lui, nici nu aștept dela dânsul alta, decât hulire. Doară credință afli la câni — iar' nu la oameni.

Așa sunt și eu cu Molineștii. Până au avut lipsă de mine — zice dl deputat — tot pe lângă mine erau. Bătrânul Savu Molin, cugetând, că prin tradarea secretelor din clubul național din Oravița mă câștigă — a început a-mi desvâli unele lucruri la adresa lui dr. Nedelcu, Popoviciu protopopul, dr. Cigărean, Jian etc. Eu l-am oprit a mă plictisi cu asfel de vorbe — căci nu am suferit calumnierea numiților domni, pe cari eu i-am stimat și îi stimez, deși suntem în cele politice de convingeri contrare. Tinărul Romul Molin, însă a compus o scrisoare de aderentă și aceea a subscris-o cu bunii și blânzii Cârnețeni — chiar ca și cum au subscris Cârnețenii acum epistoala deschisă către deputații naționali. Oameni mai buni, ca Cârnețenii nu poți afla. Imi pare rău de ei, că au ajuns pe mâna astorfel de oameni — cari îi folosesc pentru interesele lor proprii.

Acuși vor vedea, că o pătesc ca șchiopul, care și-a luat de ajutor un orb — și după aceea amândoi au căzut în groapă; vor vedea, că Molineștii ce scopuri au avut.

Dl deputat îmi arată mai multe epistole de ale lui Savu Molin, din cari, cu îngăduința dlui deputat, mi-am însemnat următoarele:

„Acuma aieva fiind convins, te rog să mă numeri între adicții d-tale cei mai sinceri, de cari dispuni, cu cea mai deplină în-

credere, acordându-mi totodată timp și prilej, ca să te servesc într'un chip sau altu“.

„Cu aceste te rog primește mulțăminta mea ferbinte, pentru interesul ce-l porți fiului meu Romulus“.

În altă epistolă să scuză, că nu el e autorul articulelor și între altele zice:

„... Dar în sfârșit nu înțeleg, ce consecvență ar fi și din o parte și din alta... când astă vară v'am adus osanele, pre lângă cari eu vă sunt foarte îndatorat, pentru binele ce mi-lați făcut fiului meu Romulus“.

„Cumcă bănuiala D-Voastră asupra mea e neîntemeiată, pot să vă dovedesc numai în următorul mod: „La dorința D-Voastră voi publica o declarațiune, cumcă eu nu sunt autorul, nici nu mă identific cu autorul respectivei scrisori; pre care îl condamn din partea mea, fie acela ori cine ar fi“.*)

„Recunosc cumcă mai cu de toamnă, am avut adese controverse cu politicianii noștrii naționali din Oravița, asupra persoanei și ținutei D-Vostre politice, scăpându-mă gura despre intențiunile bune ce le aveți față de românii din cercul acesta“.

Am stat încremenit la cetirea acestor epistole și cugetând la modul acela mârșav, cum Molineștii atacă pe binefăcătorul lor — m'a cuprins o jale și o desperare, văzând, că la unii, dintre românii noștrii simțul de omenie, caracterul și simțul de recunoștință a dispărut că totul.

Și astfel de oameni voesc să conducă pe sârmanii Cârnețeni, cari își croesc scrisul după lipsuri.

La întrebarea aceea, că oare pot să-mi fac notițe din epistolele acestea. Dl deputat mi-a răspuns:

— Nu am datină a arăta epistolele mele private, dar' dupăce Birăuț a documentat înaintea judeului, și mai de multe ori înaintea mea, că articulele în contra mea mai toate le scriu Molineștii, mă simțesc dispunat a-l mai cruță înaintea publicului.

Așadară drept a avut Șaguna, că cel mai mare dușman își este acela — cărui mai mult bine i-ai făcut.

NOUȚĂȚI.

KĂLINDAR SĂPTĂMĂNAL.

Anul 1909. Luna Septembrie (Răpciune) are 30 zile.
Luna Octombrie (Brumărel) are 31 zile.

Zilele	Calendarul vechiu	Calendarul nou
Dum.	20 M. Eustatie	3 Candid
Luni	21 C. Codrat	4 Francisc
Marți	22 M. Foca	5 Placid
Merc.	23 † Z. I. Botez.	6 Bruno
Joi	24 M. Tecla	7 Iustina
Vin.	25 C. Eufrosina	8 Brigita
Sâm.	26 † Ad. S. I. ev.	9 Dionisie

Dum. a 19-a d. Rusalii, ev. 1 d. Luca, gl. 1, v. 8.
„In vremea aceea sta Isus lângă Iacul Genizareului...“

Onomastica Majestății Sale Regelui Francisc Iosif se va scriba la 4 Octombrie n.

Centenarul nașterii Marelui Andreiu baron de Șaguna. I. P. S. Sa dl Archiepiscop și Metropolit Ioan Meșianu, a dat un circular (Nr. 10393 Pres.), în care dispune, ca în Dumineca din 4/17 Octombrie a. c. să se sărbeze în toate bisericile și școalele din mitropolia noastră centenarul nașterii Marelui Andreiu.

*) Dl deputat nu a pretins dela dânsul aceasta.

Ședința camerei din 28 Sept. In ședința din 28 Sept. primul ministru Wekerle, a anunțat camerei demisia cabinetului său și a propus, ca pentru a chibzui deslegarea crizei, camera să-și amâne ședințele până la 5 Octomvrie. Propunerea dlui Wekerle a fost primită.

Știri personale. Il. Sa dl cons. și dep. diet. *Constantin Burdia*, după darea de seamă făcută înaintea alegătorilor din Orșova a plecat în 25 l. c. st. n. la Budapesta, ca să fie prezent la desbaterile și deschiderea Parlamentului.

— Dl primar *Octavian Bordan*, după ce și-a împlinit concediul, se va reîntoarce zilele proxime acasă. Posibil în 5 ale lunii Octomvrie își va recuipa postul.

Controlă militară cu rezerviștii din armata comună și de honvezi în toamna aceasta nu se va ținea. Controla glotașilor însă are să se țină.

Pertractările la juriul din Caransebeș, în ciclul de toamnă, se vor ținea începând cu ziua de 15 Octomvrie. Se vor pertracta următoarele: In 15 Oct.: *Petru David* din Var, acuzat pentru furt, (apărător dl Dr. *Nicolae Ionescu*); în 16 Oct.: *Pavel Merza* și *George Bălint* din Pestyere, pentru furt și omor (apărători d-nii Dr. *Roth H. Ernő* și *Florian Bozgan*); în 18 Oct.: *Petru Juculescu* din Luncăvița, pentru omor, (apărător dl Dr. *Gergely Illés*); în 19 Oct.: *Ilie Cornian* și *David Martinescu*, din Plugova, pentru omor, (apăr. dl Dr. *Roth H. Ernő*); în 20 Oct.: *Nicolae Muntean* și femeia lui *Nicolae Sava* din Glimboaca, pentru omor, (apăr. dl Dr. *Roth H. Ernő*); în 22 Oct.: *Petru Gimboșă* din Mehadica, pentru omor, (apăr. dl Dr. *Nicolae Ionescu*); în 25 Oct.: *Mihail Ribescu* din Orșova, pentru omor, (apăr. dl Dr. *Roth H. Ernő*); în 26 Oct.: *Ioan Moșu* din Poiana, pentru omor, (apăr. dl Dr. *Valer Valeanu* din Lugoj).

Examene la Brașov și Sibiu. În săptămâna trecută au fost la Brașov examenele corectoare de maturitate — ear' la Sibiu examene de calificare învățătoarească. La ambele institute românești, ca comisar guvernial a fost dl *Dr. Iosif Siegescu*, deputat dietal. După-cum ni-să scrie, în ambele orașe dl deputat a fost părtaş de o deosebită atențiune. Escelența Sa metropolitul *Ioan Meșianu* a dat un prânz în onoarea dlui comisar. Duminecă dl *Dr. Iosif Siegescu* s'a reîntors în Budapesta — spre a lua parte la ședințele camerei.

Adunarea comitatensă, de toamnă a comit. C.-Severinului, se ține în 5 Oct. n., care are spre dezbateri 198 puncte.

O hotărîre a Ciacovenilor. Cetățenii români din Ciacova, au hotărît într'o adunare, că: de aici în colo nu vor mai alege ca primar al lor pe acel individ, care ar fi aderentul semenilor lui *Bucurescu*, adecă al „naționaliștilor“, ci numai pe acela, care va fi bun patriot, și fiu credincios al patriei maghiare. Au hotărît totodată, că cu cei grupăți în partidul așa zis: naționalist să o rupă cu totul. Inceputul l'a făcut Ciacovenii, cari s'au convins despre „cauzele mari și sfinte“ a-le sobolilor din tufă cari sunt de pânura celor din jurul „Tribunei“, „Luptei“, „Liberității“ etc., că nu sunt altele, decât „căpătuiala“, de pe gârbovita spinare a bietului popor român. O să urmeze pildei Ciacovenilor și alții, să fim numai sănătoși. Mereu, me-

reuț se vor spulberă în vânt toate minciunile, cu cari se susțin și din cari se hrănesc, acești fel de Birăuți, căci poporul a început să-i cunoască, și totodată să se și lapede de ei, ca de ciură, măturând năsipul pe unde au călcat, ca să nu li-se cunoască urma, își vor scuipe în sân, își va face poporul cruce, și va aduce laude lui Dumnezeu, că s'a scăpat de o coleră, care a făcut pagube uriașe în mijlocul națiunii române.

Învățător în penziune. Tatăl dlui deputat dietal *Dr. Iosif Siegescu*, învățătorul gr. cath. din cârnecea, după un serviciu de 36 de ani s'a retras în penziune. Dorim harnicului și de toți laudatului învățător zile îndelungate, și ca anii vieții sale în penziune să-i petreacă în sănătate. Dl *I. Siegescu* s'a retras cu o penziune de 1700 cor. anual.

Desvălirea statuei lui Ludovic Kossuth în Arad s'a făcut Duminecă în 19 Sept., cu mare pompă. Statua a fost ridicată, la inițiativa unei societăți messene, prin colectare, începând deja acum sunt 10 ani. Au luat parte la acest act cea mai mare parte a deputaților din partidul independent în frunte cu dl ministru *F. Kossuth*, în calitate de reprezentant al guvernului. — După-cum spuseseam nr.-ul trecut, a luat parte la acest act și *P. S.* Sa dl *Episcop al Aradului Ioan I. Papp*, asupra căruia năpustitu-s'a copiii din jurul „Tribunei“, ca o vijolie, urmându-le apoi ceata cealaltă de lupi ai „Luptei“, „Țara n.“ etc. Ne mirăm mult, cum se poate asta, ca „Tribuna“ a cărei matador e protosincelul *Ciorogariu*, își ia ținta de lovit numai în *P. S.* Sa dl *Episcop*, ear persoana lui *Ciorogariu* o cruță. Știut este doar, că și dânsul a luat parte lângă *P. S.* Sa la serbare. Ori doară, la ai lor totul li-e permis? Noi credem, că atacurile contra *P. S.* Sale, sunt făcute cu mare meșteșug, la poruncă. Ai „lor“ întortochiază lucrurile în fața lumii prin foaia lor: pistol, pe când *P. S.* Sa deabia are razim de apărare pe dreptate, ceea ce e mai sfântă ca urletul în deșert a pistolului matadorilor... și copiilor, cari se joacă cu pistolul ruginit: „Tribuna“.

La arme. Recruții asentați, anul acesta ai armatei comune se vor prezenta sub arme: recruții în 7 Octomvrie, rezerviștii în 5 Octomvrie, iar voluntarii în 1 Octomvrie st. n.

Pușcăturile unui jandarm. In 24 Sept. n., pe la 10 ore a. m., un jandarm, a început a-și descărca arma pe strada principală a Caransebeșului, băgând fiori de groază în publicul trecător. Din casina ofiterească, la moment, au alergat oficerii și cu ajutorul soldaților, cu mare greutate, abia a putut fi desarmat zăpăcitul jandarm. Jandarmul având a-și împlini osânda la care fusese judecat, s'a pus și în amărâla lui s'a îmbătat bine, după-ce apoi a început să puște în dreapta și stânga pe stradă. A fost arestat la moment.

Societatea de agricultură a comit. C.-Severinului, și-a ținut zilele trecute, ad. gen., sub prezidența *Il. S.* dlui comite-suprem *Fialka Károly*. In urma raportului secretarului *Póka József*, s'a decis, ca să se permită ținerea de târg în comuna *Királykegye*, și, se va interveni ca secretarii soc. de agr. din patrie să fie luați la fondurile de penziune. S'a hotărît apoi la propunerea dlui sub-comite *Issekutz Aurel* și a secretarului, ca grădina societății să se parceleze între proprietarii mici, venindu-le întru ajutor acestora.

Matronă înecată. Zilele trecute s'a găsit aruncată la țărmi, de valurile Dunării, matroana de 81 ani din Orșova d-na *Schreiner J.* După-ce a fost cercetat cadavrul cu atențiune, s'a constatat, că biata femeie a fost jertfa unui omor tâlhăresc.

Cale ferată comer. nouă. Firma *Bayersdorf* și *Biach*, care a cumpărat codrul lui *Bethlen* de pe hotarul Fărășești, pentru exploatare, va construi un drum de fer îngust, care va fi în legătură cu calea fer. din *Margina*. Spre acest scop a și fost o comisiune la fața locului împreună cu dl sub-comite *Issekutz Aurel*.

Ccrimă. Zilele trecute, mai mulți feciori din comuna *Valeapail*, sau petrecut în birtul lui *Klein József* de acolo. După aceea, ca de obicei, turmentați de răchie s'au luat la ceartă, căruia i-a urmat bătaie. Ziua următoare au aflat apoi pe stradă cadavrul feciorului *Zombori József* într'un lac de sânge, având mai multe împunsături de cuțite. S'a început cercetare aspră.

Invitare. Fetele patriotice din *Ruszkabánya*, prin colectă, au ridicat o statuă comemorativă martirei *Maderspach Károlyné*, în *Ruszkabánya*, care se va desvâli cu mare solemnitate în 10 Octomvrie n. 1909, la care invită cu onoare pe toți aceia, cari prin simțul patriotic doresc a-și arăta pietatea față de martiră. *Comitetul femeilor din Ruszkabánya*.

Schimbare în mersul trenurilor. Acceleratul care sosia de cătră *Timișoara* la 4:47 d. am. aici, dela 1 Oct. s'a sistat. Cel care venea de cătră *Orșova* la 11:21 a. m., de asemenea s'a sistat, așa, că dela 1 Oct. vor circula acestea numai între *Timișoara*—*Budapesta*, ca de regulă.

Așa i-a fost sfârșitul lui *Florea Bot* din *Henkeres*, care eră vestit jur-împrejur, că îi place a vâna pe ascuns și, că din această muncă are un venit frumuseț. In zilele trecute umblând prin pădurile din *Feneș*, a dat de urma unui urs. Nu avea alta poftă acum, decât a-l putea pușca. Luându-și cu sine pușca ascunsă în pădure, pe o potecă, s'a slobozit pe urma ursului. Pe când căuta cu îngrijire aceasta urmă, n'a trecut cu băgare de samă prin tufiș. Și aceasta i-a adus moartea. Căci pușca acățându-i-se în o tufă s'a slobozit omorându-l.

Studenti bolnavi. După-cum spune statistica oficială, la noi sunt mulți studenți bolnavi. Partea cea mai mare a studenților suferă de tuberculosă, de aceea ministrul de culte a adresat o circulară tuturor autorităților școlare, ca să examineze prin medici starea sanitară a studenților înscriși. Celor mai săraci li-se oferă locuri gratuite în sanatorii.

Moarte crâncenă. *Toader Bonce*, de fel din comuna *Brátka*, a plecat dela gară cu un car încărcat cu lemne pentru a-l duce la *Fabrica din Remek*. Pe drum când era să treacă peste o groapă, carul s'a răsturnat îngropând sub el și trupul nefericitului muncitor.

Deșertul Mezopotaniei. E vorba de planul unui inginer englez, de a canaliza deșertul *Mezopotaniei*, unde după ultimele cercetări trebuie să fi fost raiul biblic și a-l face iarăși fructifer. Fertilitatea solului pe acele locuri este atât de mare, încât dacă s'ar canaliza, ar deveni din nou acel rai care a fost.

Ucigaşa tatălui ei. Se scrie din Deva, că în comuna Serb juratul Ion Baba a fost omorât de cătră fiica lui în etate de 18 ani. La interogator, fata a spus, că tatăl ei devenise un beţiv, şi cheltuia toată averea; dânsa se temea, că va ajunge pe drumuri. În 12 Sept. tatăl ei venise acasă beat şi a bătut-o, atunci dânsa s'a hotărât să-l omoare, a luat o săcură şi a placat înspre căutarea tatălui său. Aflându-l în marginea unui şanţ dormind, i-a zdrobit capul. ●

Ştiri de peste hotară.

Să încaeră Ruşii cu Chinezii şi Japonezii. Din Petersburg se anunţă, că conform ştirilor sosite din Vladivostok, în Japonia circulă veşti foarte alarmate. În întreaga Japonia nu se vorbeşte despre altceva, decât despre izbucnirea unui nou războiu între ambele ţări. Pretutindeni se întăresc trupele şi se vorbeşte, că campania împotriva Rusiei încă nu e terminată. Japonezii vor să izoleze Rusia de oceanul pacific, unde n'are ce căuta. Se crede, că anul viitor războiul va izbucni cu siguranţă. De-asemena face mari preparative de războiu şi China mai ales la frontiera ruso-chineză.

Mănăstiri bulgăreşti atacate de bande sârbeşti. Din Perlepe se anunţă, că Sârbii au început iar să se organizeze în bande. Câteva din acestea au atacat şi pradat mai multe mănăstiri bulgăreşti.

Judecată turcească. Sultanul Muley-Hafid punând mâna pe pretendentul Bu-Hamara, care i-a cauzat ani de rădăcină atâtea griji negre, l-a executat în cel mai barbar mod. L'a lăsat întâi su-l sfâşie leii, după aceea abea l-a puşcat.

Banđele greceşti. La Scivant a fost deunăzi o ciocnire între o bandă grecească şi un detaşament de jandarmi. Un ofiţer şi un jandarm au fost ucişi, un ofiţer şi 2 jandarmi răniţi. Banda a fugit apoi în munţi.

Bandiţi persiani la graniţa rusă. Telegramă din Tiflis: Din Belesunar vine ştierea, că bandiţii persiani şi-au făcut din nou apariţia la graniţa dinspre Rusia. S'au trimis trupe spre a întări posturile de graniţă dela frontiera persană.

Dramă conjugală la Cernăuţi. Arândaşul Vasile Cziembowsky a ucis în stradă cu focuri de revolver, pe soţia sa Iulia, pentru că părăsise domiciliul conjugal şi cu toate stăruinţele bărbatului, nu voise să se întorcă. Ucigaşul a fost urmărit de trecători, dar n'a putut fi ajuns, isbutind astfel să se facă nevăzut.

„La mănăstirea Sinaii (România), noaptea în vremea în care am fost eu, scrie „N. R.“, un călugăr cădelniţa cu futun în loc de tămăie în aprobarea şi risetele celor mai mulţi dintre colegii lui, turmentaţi de beutură ca şi el“. Tăman după prescripţele canoanelor!

Sfaturi medicale.

Leac pentru friguri. Nainte cu o zi sau două de a ne apuca frigurile vom lua

sare amară, căci e mai aproape la fiecare casă. Punem sarea amară într'un păhar cu apă, o clătim bine până să topeşte şi o bem pe nerăsuflăte, căci altfel n'are leac. Este bine să luăm aceasta doctorie pe nemăncate şi de mai multe ori. Când boala a încetat să ne cuprindă, când au început durerile de cap şi tremurul, atunci vom lua chinină. Vom pune-o într'un păhar cu apă şi o bem pe neresuflăte; ori punem chinina într'o foaie de ţigară, facem un cocoloş şi-l inghiţim într'o lingură de apă. O doctorie bună e şi pelinul, rădăcină ori foi, cât mai multe pisate cu muchia de topor; vom pune într'un vas cu apă să se plămădiască vre-o zece ciasuri şi când încep fişorii, strecurăm şi bem un păhar din apa astfel pregătită. Şi dacă frigul n'ar înceta, fă de mai multe ori așa.

Încărunţirea părului. Culoarea părului depinde dela materia colorată ce se află în el. Dacă materia aceasta lipseşte cu totul, părul e alb. Lipsa de materie colorată, face ca la bătrâneţe să devină părul alb. De regulă încărunţirea începe pe la tample şi de aci se întinde peste tot părul capului şi a celorlalte părţi ale corpului. Părul albit este deja dela rădăcină alb, sau după ce a ajuns la o lungime oarecare, nu mai capătă materie colorată şi devine alb. Un fir de păr deja alb, dacă îl zmulgem, va creşte la loc un fir tot alb. Cu toate acestea un păr, în parte devenit cărunţit, în urma unor boale de nervi, poate recăpăta culoarea sa de mai-nainte. Deci se vede, că nervii au înfrunţire asupra materiei colorate din păr. Cu drept-cuvânt se poate zice, că cineva a încărunţit în urma supărărilor şi a grijar, sau, că a încărunţit peste noapte, etc. Încărunţirea timpurie la om este de regulă moştenire din familie. Pentru a împedeca astfel de cazuri nu există mijloace.

Inecatul la copii. Nu numai la copii, dar chiar şi la oameni mari le ajunge, mai ales când mănâncă, câte o frimitură în răsuflare. Un mijloc uşor de a alunga frimitura din locul nepotrivit e următorul: luăm amândouă mâinile celui cu frimitura în gât şi i-le întindem bine. În modul acesta se lărgeste pieptul așa de tare, încât răsuflarea alungă frimitura afară.

Dacă-ţi curge sângele din nas, culcă-te cu faţa în sus afară la aer, pune pe frunte cârpe cu apă rece şi pe obraz te stropeşte cu apă rece; în nas trage apă cu zamă de lămâie, ori peatră acră, ridică braţele şi nările le strânge, dacă nu se opreşte, trage în nări şi prav de ipsos, astupându-le cu vată înmuiată în puţină apă amestecată cu vra-o 10—15 picături de percioură de fer sau 4 părţi antipirină şi 10 de apă.

Contra muşcăturilor de şerpi veninoşi, e dovedit de bun, alcoolul (rachiul), cu care spălăm bine rana, legându-o însă îndată după muşcare bine din sus şi din jos. Călătorii din Africa, unde sunt mulţi şerpi veninoşi, recomandă, ca cel muşcat să bea atâta rachiu, până nu mai ştie de el. Venitul rachiului omoară veninul şerpelui. La tot cazul să cerem şi sfatul medicului.

Cel mai mare duşman!

De când ştiinţa medicală s'a convins, că partea cea mai mare a morburilor, devine din însuşi bacilii interni ai omului, se caută modalităţile, ca acestea să se stărpească. Mai multe boli obvenite din bacilii interni, le-a şi succes ştiinţei medicilor a le răpune. Numai una încă nu le-a succes până acum şi aceea e bacilul *ofticeii*, cu toate, că biblioteca lui Koch e uriaşă întru studiarea pentru stărpirea bacilului tuberculozei. — Acum, că unui medic maghiar: Dr. *Wettenstein József* i-a succes a afla călăul bacilului ofticeii, au încetat orice campanie asupra acestei teme.

Vistitul profesor bacterologic Dr. *Augustini Béla*, controlează acum „Soc. pe acţiuni“ („*Dr. Wettensteini-Sanatorium Részvénytársaság*“ din Budapesta, *Rákoczi ut. Nr. 18*; iar despre succesul, ce l-a avut asupra bacilului ofticeii cu bolnavii din acest institut numitul profesor, dă următorul raport:

„În şirul controlului, am constatat, că mănucarea cu Camain, face ca bacilii să treacă printr-o schimbare prin intestinalele bolnave. La gruparea primă par a fi nişte gămălii puse peste olaltă. Aceste gămălii apoi cu ajutorul microscopului se pot observa, până când mijlocul bacilului e întunecat.

Aşa fel de bacilii, încă de mult sau observat cu atenţiune, şi au fost de părerea, că bacilii dintre gămălii au partea „spora“, aşadară o apărare intestinală. Contrar altora, Koch şi alţi învăţaţi colegi, au ajuns la observarea, că bacililor, acea parte, care nu se feştesc sau colorizează şi cari în microscop se întunecă acelea-s „vacuole“ (orbocate).

Pe baza constatării, la tot cazul, observarea ultimă trebuie să o luăm în considerare. Aproape la toate ciupercile, ca şi la bacterium, spora e deasă, sunt din material plazmatic, care material în ultramicroscop e luminos luciu, îndeosebi dacă îl feştim. Vacuola, sau piaţa apei, din bacterium, nu părţile vii şi înmulţirea bacililor „vacuola“ şi pustiirea lor e de explicat.

Acestor observări, adevăresc chiar şi acei bolnavi, cărora le-am aplicat observarea mea, pe cari dl Dr. *Wettenstein József* i-a îngrijit. Intestinele acestora, conform ultitului cu Comain, mai încet sau repede, chiar părţile atacate, merg spre vindecare, căldurile scad, cu încetul dispar, tusa dispăre, apetitul începe, şi trupul înaintează spre întărire şi îngrăşare. Pe lângă acestea în bacilii se înmulţesc vacuolii în mare măsură, chiar atunci însă, numărul bacililor scad, la urmă cu totul dispar.

În interesul bolnavului, şi întru îmbunătăţirea sănătăţii lui, trebuie să continuăm cu stărpirea bacililor, cari îi cauzează perderi.

Profesorul Dr. Augustini, în cultura sa şi rivna dată în sanatoriu *Dr. Wettenstein-Sanatorium Részvénytársaság rendelő intézet*, în care obvin sute de morburii de acest fel, pe cari bolnavi şi acum îi obsearvă cu atenţiune şi despre rezultatele obţinute, Dr. Augustini îşi va face darea de seamă, după-ce s'a convins pe deplin despre rezultate.

ILUMINAŢIE ELECTRICĂ CU STABILIMENT

pentru castele, edificii economice; fabrici, otele după propriul sistem.

Se poate combina cu apeduct şi maşini agronomice.

Indrumări şi prospecte da

SINGER F. şi R.

antreprisă de inginerie şi electrotehnică

Multe referinţe de primul rang.

Budapest, V. Kálmán-utca 15.

TELEFON 63—01.

La aceasta deputatul a întrebat dacă cerurile hotărâtoare s'au gândit la posibilitatea unei reușite a misiunii lui Andrassy. Căci e probabil că acesta va fi rezultatul misiunii.

Andrassy nu va putea obține o majoritate pentru parlament, din diverse motive: el este personal nepopular, nu va avea în program votul universal, în schimb va fi pentru banca comună și va avea marile cereri militare. Pentru aceste motive, chiar dacă va avea oareși cari concesii, și cu toate presiunile și cumpărările de conștiință ce va face, încă e puțin probabil să obțină majoritatea. Dar chiar dacă o va obține, încă e sigur că vor intra în parlament cel puțin 100 Kossuthiști dintre cei mai îndărjiți. Aceștia vor împiedeca orice acțiune a parlamentului și cum actualul regulament al camerei nu va avea valoare în viitoarea cameră, ei vor începe obstrucția din prima zi. Astfel fiind, guvernul lui Andrassy va căde imediat după deschiderea camerei.

Ce va face atunci coroana! La aceasta personajul răspunde:

— După ce coroana se va fi convins că nu merge astfel, după ce va avea conștiința împăcată că a cercat toate mijloacele, dacă nu va merge altfel, va numi un guvern extraparlamentar.

— Va să zică iarăși alegeri și iarăși neliniște, când ar putea face același lucru de pe acum!

La aceasta personajul n'a mai răspuns nimic, zicând că el poate spune cele ce, după informațiunile sale, se vor întâmpla, fără să se simtă îndrituit de a critica faptele coroanei.

Audiența contelui A. Zichy.

Viena, 13 Octomvrie. — Conte A. Zichy a fost primit azi în audiență de împăratul. Audiența a durat o oră, și e viu comentată în cercurile politice, ca fiind necesitățile de gravitatea situațiunii din Ungaria.

Ședința camerei.

Budapesta, 13 Octomvrie. Sunt de față abia 50 de deputați. Ședința se deschide la orele 10 și 1/2. Se verifică procesul verbal al ședinței trecute. Notarul citește apoi interpelațiile și propunerile.

Gh. Nagy își motivează propunerea în care cere ca guvernul să prezinte un proiect de lege referitor la aplicarea articolului 24 din 1901, în sensul ca deputații câtă vreme nu le expiră mandatul, să nu poată primi funcțiuni și nici decorațiuni dela guvern.

Kossuth, face semn partidului său să nu răspingă propunerea lui Nagy.

Punându-se la vot propunerea ea e totuși aprobată. Se naște sgomot și ilaritate. Mai mulți înși stăgă: Kossuth a primit un vot de neîncredere!

Urmează Buza-Barna, care își motivează propunerea cu privire la casarea lefurilor vicepreședinților camerei. După o lungă și oțioasă discuțiune, camera adoptă propunerea lui Barna.

Deputații poporali și constituționali s'au abținut dela vot.

Urmează interpelările.

Gh. Nagy interpelează în chestiunea numirii fostului ministru de justiție Günther, ca președinte al Curții de casație. Protestează ca justiția să fie pusă la discreția naufragiaților politici. Pentru cari motive a dăruit guvernul acest înalt post cu un individ, care n'are nici un trecut pe terenul juridic?

Gh. Nagy interpelează apoi în chestiunea abținerii guvernului dela serbările de comemorarea celor 13 executați dela Arad.

V. Mezöfi interpelează cu privire la respingerea din partea guvernului a statutelor unei societăți a micilor proprietari de pământ.

La ora 12 și 1/2 ședința s'a închis.

Ieșirea deputaților sârbi din partidul naționalităților.

Budapesta, 3 Octomvrie. Președintele partidului naționalităților a primit azi o scrisoare dela deputații sârbi Iaso Mrksici, Dr. Musitzki și Dr. Manoilovici, în care aceștia anunță că părăsesc partidul.

Știri telegrafice.

— Dela corespondenții noastre. —

Uneltiri ungurești.

Viena, 13 Octomvrie. În numărul său de azi ziarul »Reichspost«, anunță că guvernul unguresc, mânat de furia sa oarbă împotriva prestigiului de care se bucură românii în Austria, a încercat să împiedice vizita societății corale din București »Hora« la Viena.

»Reichspost« protestează în articol de fond, cu energie, contra acestei intervenții a guvernului unguresc și susține că nu e motivată, deoarece societatea »Hora« nu urmărește scopuri antiungurești venind la Viena, ci are intenția să întărească relațiunile dintre România și Austria, guvernul unguresc deci n'are nici un amestec în chestiune.

Cercurile austriace — zice »Reichspost« — trebuie să protesteze cu energie contra amestecului Ungariei într'o afacere care n'o privește. Purtarea guvernelor ungurești păgubește bunele relațiuni externe ale Austriei și ea nu se mai poate tolera.

Wekerle sosește la Viena.

Viena, 13 Octomvrie. De seară primul ministru al Ungariei e așteptat să sosească la Viena. Măine el se va înființa în audiență la împăratul. În aceasta audiență se va hotărî dacă se vor chema și alți bărbați politici unguri la Maiestatea Sa.

Coloman Széll a înebunit

Budapesta, 13 Octomvrie. Ca fulgerul s'a răspândit azi vestea în capitală, că fostul ministru președinte Coloman Széll a înebunit. În conferința de aseară a clubului liberal el, fiind felicitat de membrii clubului din incidentul zilei sale onomastice, a început să rostască cuvinte franțuzești nearticulate și să gesticuleze într'un mod straniu. Conte A. Andrassy, adânc consternat de acest lucru l-a luat numai decât de braț și l-a dus acasă, unde a fost lăsat în paza medicilor. Azi medicii i-au făcut o injecțiune de sânge. Cercurile politice sunt adânc consternate de nefericirea fostului prim-ministru, căruia îi revenea tocmai astăzi, în grava situație politică, o misiune importantă.

INFORMAȚIUNI.

ARAD, 13 Octomvrie n. 1909.

— O aniversară. Familia regală și principiară română sărbătorește azi a cincisprezecea aniversară dela naștea A. S. R. Principesei Elisabeta.

De fapt tinara princesă Charlota-Iosefina-Victoria-Alexandra-Elisabeta, s'a născut în 29 Septembrie 1894 în castelul Peleş.

Din incidentul aniversărei se vor ținea servicii dumnezeiești în toate bisericile României.

— Album de creștături în lemn. D. profesor Dimitrie Comșa din Sibiu, după ce și-a câștigat atât de mari merite prin publicarea colecțiunii sale de modele pentru cusăturile țărănești, a făcut o admirabilă colecțiune de obiecte de lemn cioplite cu multă măiestrie, fuse, fluere, clomege, furci, dulapuri de tot felul, prisneluri, cruci, căce și altele, cele mai multe de mare frumusețe atât ca concepțiune, cât și ca desen și execuțiune. Mare parte din ele au fost reproduse într'un album de 42 foi. Zilele acestea d-sa a fost primit în Audiență la castelul dela Sinaia, și a prezentat un exemplar Majestăților Lor Regele și Regina, care și-au exprimat viua satisfacțiune pentru bogăția albumului.

— Familia regală la Constanța. Regele Carol împreună cu prințul Ferdinand și însoțiți de miniștri au vizitat școala de marină, diferite regimente, rămânând satisfăcuți de orânduirea găsită, de asemenea Regina s'a imbarcat pe vaporul »Regele Carol« și a făcut o primblare în largul mării.

— Testamentul lui Harriman. Ieri s'a desfășurat în Newyork testamentul fostului rege al trenurilor Harriman. Averea acestui fericit întreferiți s'a evaluat la 300 milioane de dolari, dintre cari 267 de milioane a testat nevestei, iar 33 copiilor și rudelor sale. Statele unite vor lua un procent de moștenire de trei milioane de dolari.

— Principele Carol, sublocotenent. Implinind 16 ani la 3 Oct. sf. v. Regele Carol II va ridica la acest grad.

— Inmormântarea pictorului Baltazar. Luni după prânz a avut loc inmormântarea regretatului pictor A. Baltazar. Ceremonia religioasă a fost oficiată în mijlocul unei mari afluențe de prieteni și cunoscuți ai răposatului, la locuința lui din str. Aureliu. La orele 4 p. m. coșciugul purtat de prieteni pictori și publiciști a fost depus pe un car funebru tras de patru cai. Multe coroane și jerbe de flori naturale acopereau aproape cu totul coșciugul regretatului pictor. Între altele se observau câteva jerbe depuse de prieteni și o splendidă coroană de flori naturale, trimisă de »Tinerimea Artistică« din care făcea parte răposatul. Cortegiul urmat de mulți pictori și publiciști a luat drumul spre cimitir, străbătând bulevardul, str. Colței, Calea Moșilor și Bulevardul Ferdinand.

În marele număr de asistenți cari au ținut să ia parte la această ceremonie erau și d-nii Steriadi, Basarab, Artachino, Theodorescu Sion, pictori, din partea »Tinerimei Artistice«; Sirato, Resu și Tomescu, pictori, precum și d-nii Chendi, Em. Gârleanu, Corneliu Moldovanu-Vasilu, Nanu, Pora, Mândru, Demetrius, Hertz Ramură, Beldicianu, publiciști, etc.

— Descoperiri istorice. Consulul austro-ungar la Varna, a trimis ministrului de afaceri străine al Austriei un raport asupra descoperirii moaștelor lui Vladislav, cari au fost descoperite în drum spre Varna la Dobrovitz.

Locul unde au fost găsite îngropate, aceste moaște corespunde de fapt cu terenul luptei dela Varna din 1444, când a murit Vladislav. Turcii i-au tăiat capul și l-au dus ca trofeu la Constantinopol.

Scheletul aflat astfel în apropiere de Varna cu capul ciuntit, e mai mult ca sigur că e restul corpului lui Vladislav.

— Constituirea societății »Petru Maior« din Budapesta a avut loc Sâmbăta trecută. A fost ales președinte Sabin Evușeanu, vicepreședinte Mihail Tampa, secretar Sabin Opreanu, iar președintele secției literare Aurel Esca.

— Liga culturală merge spre avânt: La Paris, s'a înființat o secție, cu un comitet deocamdată provizoriu format din d-nii P. Babeș, N. E. Erbiceanu, N. T. Gancea, G. V. Măcărescu, avocat, I. Nicolaide, G. Pompilian și M. Ștefănescu.

— Barbarii moderni. Cel mai mare templu care s'a închinat vre-odată Artei, — Muzeul Louvre din Paris, e prada din când în când unor atentate barbare. Vandalii moderni, descreezași și răufăcători, profită de lipsa gardianului și strică câte un tablou celebru, sau sfărâmă vr'o statuie, numai ca să facă rău.

Cea mai mare parte din acești criminali fac răul inconștient; alții, sunt dintre cei cari au auzit vorba socialistă:

»Să se urce în pod toate tablourile și statuile din Louvre, iar acolo să fie culcați cei cari dorm supt podurile Senei...«

De vr'o săptămână, s'a dispus ca toate tablourile să fie acoperite cu sticlă, ca aiurea..

— Un ofițer dela honvezi cleptoman. Locotenentul de honvezi din Sătmar C. Polgar făcuse o excursie cu doi prieteni ai săi. Într'o cărcimă din Tekeháza s'a întâlnit cu proprietarul Fogarassy și s'au pus la chef. În decursul chefului proprietarul a băgat de seamă că-i lipsește o bancnotă de o mie de franci și a intrat la bănuială că ofițerul ar fi făptașul și l-a reclamat la comanda militară. Aici Polgar a mărturisit faptul scuzându-se că a fost turmentat. Polgar a fost destituit pe loc, și cauza s'a înaintat procurora-

turei din Sătmar, care a pus pe locotenent sub acuză.

— **O bombă într'un automobil.** Generalul Utov a avut ieri un accident de automobil, provocat de mini pingărite ale vre-unui anarchist, care a atentat la viața generalului, de prezent căpitan al poliției din Varșovia. Generalul fiind a pus automobilul în mișcare i-s-a părut că în automobil aude un sunet deosebit și simțind ceva suspect în motor, l-a oprit și a sărit repede din el, cu fiul său cu tot. În aceeași clipă s'a auzit o puternică bubuitură, ca explozia unei bombe. Cîteva minute nu s'a văzut nimic decît un imens nor de fum și se auzia uruitul cioburilor de giamuri stricate căzînd. În întreg ținutul au plesnit atîtea giamuri ca la nici o altă explozie de pînă aci. Intregă strada era acoperită cu bucățele de sticlă. Automobilul a fost cu desăvîrșire distrus. Geandarmii au ocupat toate străzile cari duc la teatrul atentatului și stau de gardă zi și noapte.

— **Din viața unui cântăreț.** În ziarul american *Stand*, celebrul tenor Carusso își publică autobiografia. El își povestește copilăria lui dureroasă și cele dintîi succese ale sale. La douăzeci și cinci de ani, Carusso era aplaudat de toată lumea.

»Nu-mi mai aduc aminte, dar părinții mei îmi spun că m'am născut la Neapole, în 1873. Umpleam casa cu isbucnirile glasului meu tînăr, de dimineața pînă seara. Tata, care voia să facă din mine un băiat serios, se năcăjea pe mine și mă pedepsea. Cât despre mine, cea mai mare ambiție a mea era să mă fac marinar.»

Pe băncile școlii, Carusso continuă să cânte. Directorul îl întrebînd totdeauna, la sărbătorile școlii: Într'o zi, un organist din Sfînta Ana îl auzi și-l încorporă la corurile sale. De atunci, în fiecare Duminică, tînărul cântăreț încasa câte un franc. La douăzeci de ani, Carusso debuta la teatrul Nuovo din Neapole. De atunci îi datorează triumfula carieră de artist.

Articolul celebrului tenor conține și sfaturi interesante, pentru cântăreți. El spune că un artist trebuie să mănânce puțin și să fie solid. Totuși, lui Carusso îi plac mîncările fine și vinurile vechi. Totdeodată, el se abține să mănânce în serile cînd trebuie să cânte. Un sandwich și un pîhăruș de chiantî îi sunt de ajuns.

Carusso nu crede că tutunul îi strică glasului. E de părere însă că alcoolul e foarte periculos...

— **Glumele unui actor.** Got a fost unul din cei mari artiști comici ai veacului trecut. Cum însă dintre artiști, singurul actorul e cel de care nu-și mai aduce nimeni aminte, după o generație, e foarte firesc ca și de Got să nu se mai știe nimic. Lui Got îi plăceau glumele de culise. El era unul din actorii cărora le arde veșnic de glume și batjocuri. Uneori, cînd juca rolul vr'unui căpitan bătrîn, intra pe scenă cu un papagal în pumn. Altădată, se făcea ciung de o mină. Ceiace e ciudat, e însă faptul că în actul I îi lipsea mîna dreaptă, în al doilea cea stîngă, în al treilea dreaptă iar, și așa mai departe.

Odată, juca rolul principal din *Un caprice*, de Alfred de Musset. Deodată, începură să se audă din sală niște sforăituri strașnice. Publicul se indignase. Got se opri din joc și întrebă cine e acel domn, care, fără nici un respect față de autor și de actori, sforăie așa de tare în lojă.

Un controlor se duse în grabă să cerceteze și găsi că cel ce sforăia nu era altul decît... Alfred de Musset.

...Gurile rele însă spun că Got știa dinainte cine sforăie, dar că voise să se răsbune pentru o șotie pe care i-o făcuse poetul cu cîteva zile mai înainte...

— **Necrolog.** Aflăm cu sinceră părere de rău pierderea vrednicului bărbat și șefcontabil al băncii «Crișana», Adam Damian, mort la 11 Octombrie n. a. c. în al 33-lea an al vieții sale. Rămășițele pămîntești ale răposatului în Domnul se vor așeza spre odihna de veci Mercuri, în 13 Oct. a. c. la cîsările 1 d. a. Odihnească în pace. Brad, 11 Octombrie n. 1909. Olimpia Damian n. Ometa ca soție. Văd. Sofia Damian ca mamă.

— **Moartea unui consul.** Zilele trecute a murit consulul Franței la Smirna, Dallemagne. Era un om fermecător, plin de spirit, care își făcea datoria cu multă conștiințiozitate. Cea mai mare parte din cariera sa diplomatică, a petrecut-o în Orient, mai ales în Balcani, unde a lăsat frumoase amintiri.

Acum cincisprezece ani, Dallemagne era consul la Serajevo, unde a primit într'o zi vizita unui colaborator al lui «Figaro» din Paris.

— Te-aș pofti să dejunezi la mine, îi zise Dallemagne, dar nu îndrăznesc. Ai să mîntinci prea rău. Am cea mai proastă bucătăreasă din Serajevo!

— E o bosniacă?

— Da de unde! E franceză. Am adus-o aici, dar își face foarte rău datoria!

— Atunci de ce-o mai ții?

Consulul începu să rîdă.

— Am să-ți spun de ce-o mai ții.

»Femeia asta reprezintă, în Bosnia, elementul francez. Numai ea e «colonia franceză». În ziua cînd i-aș da drumul, n'am să mai am nici un motiv să ții consul...»

...Deatuncea însă, s'au îndreptat lucrurile. Dacă vr'un gazetar francez s'ar duce azi în Bosnia, ar găsi mai mulți francezi acolo decît pe vremea răposatului Dallemagne.

x **Un băiat orfan, în etate de 14 $\frac{1}{2}$ ani cu 2 clase civile se recomandă ca învățăcel într'o prăvălie din provincie. Adresa se poate afla la administrația »Tribunei«.**

— **Cel mai bun loc de târguiești de parfumerii, săpunuri, perii de dinți, prafuri de dinți, ape de gură, prafuri pentru dame, Cremă de obraji, cosmetici, spongii și instrumente de gumă. Toffelul de instrumente medicale și pentru moașe, la farmacia lui Burger Frigyes cu firma: »la un corn« în Kolozsvár.**

x **Notă.** Foaia specialită din Ungaria »Borászati Lapok« rubrica »colonie de altoi de viță« scrie foarte măgulitor și cu multă recunoștință despre colonia de pe Tîrnave a lui Cáspari Frigyes. Reproduce mai multe fotografii, cari adevăresc frumoasa dezvoltare a altoilor. Catalogul soiurilor și prețurilor, care la cerere se trimite gratuit și francat, îl recomandăm cu toată căldura!

Felurimi.

Nu mai sunt copii. Exclamarea aceasta îngrijorătoare e pe buzele tuturor.

V'aduceți aminte de un foileton apărut astăvară în foiletonul nostru și intitulat Teghempeaga? Era vorba acolo de un copil de 12 ani, care fumează, cere cinci franci împrumut unchiului său și face curte sorioarei unui prieten? Tînărul nostru vînează zestre și nu face »promisiuni serioase« sorioarei prietenului, căci el are gînduri să ia o altă fată, cu zestre...

În articolul din săptămîna trecută al colaboratorului nostru Liviu, am văzut cîteva exemple cari se fac și mai mult să exlamăm »Nu mai sunt copii!«

Acum, citim o nouă ispravă a acestor bărbați de cîte 9, 10 și 12 ani.

Fiul unui cunoscut impresario din Paris își petrece vremea scriind comedii. El e în vîrstă numai de 7 ani.

Zilele trecute, el aduse tatălui său o plesă într'un act.

Manuscrisul nu avea nici mai mult nici mai puțin de două pagini. Tatăl citi comedia, își felicita odrasla bătînd-o pe umeri și după aceea începu să-i dea lecții de dramaturgie.

— Ascultă puiule, o piesă într'un act trebuie să ție cel puțin o jumătate de ceas, altminteri n'are nici un haz. A ta nu ține nici două minute! Du-te și o îndreptează, mai fă ceva și om mai vedea!...

Pruncul dădu fuga la mîsuța lui de scris și se întoarse numai decît, triumfător, cu manuscrisul la autorul zilelor sale:

— Ce, ai și isprăvit? Întrebă tatăl, foarte minunat.

— Da cum nu!...

Tînărul dramaturg își revizuipe într'adevăr piesa: el intercalase, între cele două scene ale actului, următoarea paranteză.

»Ei joacă la cărți, o jumătate de ceas«. Iată-un autor care promite!

Un savant glumeț. Zilele trecute s'a inaugurat statuia profesorului francez Tillax, care, pe lângă că era un savant de frunte, era și un om cu care poți sta de vorbă, fără să te bage în răcori cu aerele sale doftoricești.

În loc să dăm biografia lui Tillaux, e mai interesant să amintim o glumă de a sa.

Într'o zi, adunase la el o grămadă de nepoți, cari știau c'au să petreacă. Doctorul se ascunse în odaie și-și făcu niște mustați cât toate zilele, cu cărbune, ca să facă pe copii să rîdă. Deodată, servitorul îl chemă pentru o femeie grav bolnavă de pneumonie. În timpul consultațiunii, el văzu că oamenii dimprejur îl priveau uimiți, unii zămbind, alții par'că întrebîndu-l ceva. A înțeleș numai acasă, bietul doctor, ce i se întîmplase: aruncîndu-și ochii în oglindă, și-a recunoscut uriașele mustați negre, trase cu cărbunele pește obrazul ras de tot...

Lipsa de sînge

aceasta boală atît de ascunsă trebuie sistată prin oleul de ficat de pește — »Emulsiunea Scott«, pînă încã nu ajunge la dimensiuni extreme.

Obrajii devin rumeni

și plînuți, plăcerile vieții revin spre surpriza tuturor acelor, cari pentru prima oară folosesc:

Emulsiunea Scott.

Acest medicament, adus la gust plăcut și ușor de mistuit prin procedura originală a lui Scott, taie calea morbului ce produce lipsa de sînge.

Un flacou original 2 cor. 50 fil.

Se vinde în toate farmaciile. 12

Economie.

Plata grînelor din Aradul-nou.

12 Octombrie 1909.

În urmarea timpului favorabil, săuănăturile făcute, au răsărit deja.

Strîngerea porumbului și a cartofilor în mare parte s'a terminat. Afacerea cerealelor, cu toate din cînd în cînd scade, totuși prețurile se urcă.

S'a vîndut azi:

grâu 1709 mm.	14.10—14.40
orz 100 mm.	6.70—6.80
ovăș 100 mm.	7.—7.10—
secară 100 mm.	9.10—9.20
cucuruz 50 mm.	5.00—5.10

Prețurile sunt socotite în coroane și după 50 k'g.

Bursa de mărfuri și efecte din Budapesta.

Budapesta, 7 Octombrie 1909.

Prețul cerealelor după 100 k'g. a fost următorul:

Orîu nou

De Tisa — — — — —	28 K.	35—28 K.	70 fil.
Din comitatul Albei — — — — —	28	15—28	60
De Pesta — — — — —	28	45—28	80
Secară de calitate I. — — — — —	19	50—19	65
Secară de calitate mijlocie — — — — —	19	30—19	50
Orzul de nutreț, calitate I. — — — — —	15	20—15	60
Ovăș de calitate I. — — — — —	15	50—15	80
Ovăș de calitate II. — — — — —	15	—	40
Cucuruz — — — — —	15	50—15	70
Bănățînesc — — — — —	28	55—28	95
De Bacica — — — — —	28	55—28	95

Poșta Redacției.

S. P. Cluj. Corespondența d-tale oglindește tristețile stări din Cluj în de-ajuns de fidel. Asupra unor puncte atinse în corespondență, rămînem însă nedumeriți, fiindcă nu ne dai numele d-tale întreg. Dacă ne mai scrii — descoperete atunci publicăm.

Corespondenților noștri le trimitem salutările noastre și-i rugăm să binevolască a scrie numai pe o față a hîrtiei, pentru a nu întîmpina greutăți la cules.

Poșta administrației.

Adrian Ungurean. Curtacher. Am primit 42 cor. abonament pe anul 1908 și 1909 pînă la 1 Octombrie.

Nicolae Otonoga, preot. Clorda. Am primit 6 cor. abonament pînă la finea anului 1909.

Redactor responsabil Iuliu Gîrgu. «Tribuna» Institut tipografic, Nichin și cons.

Hotel de arândat.

Institutul de credit și economii, societate pe acții »Ardeleana« din Orăștie dă în arândă cu începerea din 1 Ianuarie 1910 pe 6 ani.

„Hotelul central“

situat în mijlocul orașului și aranjat după toate recerînțele timpului modern, care formează proprietatea sa.

Arândarea să va face pe cale de licitație sub următoarele condițiuni:

1. Reflectanții au să-și înainteze ofertele lor în scris, provăzute cu un vadiu de 600 cor. cel mult până în 31 Octomvrie a. c.
2. Arândă anuală e minimum cor. 6000 plătită în patru rate trimestrale anticipative.
3. Arândatorul are să depună la încheierea contractului o garanție, în hârtii de valoare acceptate de Direcțiunea institutului, sau în bani gata, jumătate din arândă anuală.
4. Direcțiunea institutului își rezervă dreptul a primi oferta ori-cărui dintre oferenti și a hotări în privința aceasta cel mult până în 15 Noemvrie a. c.
5. Licitația se va ținea în 1 Noemvrie a. c. Informațiuni detaliate să dau verbal și în scris ori când dela institut.

Orăștie, la 10 Octomvrie 1909.

DIRECȚIUNEA

Institutului de credit și economii »ARDELEANA« societate pe acții.

Dosa Farkas

fabricant de billard

Kolozsvár, Vesselényi Miklos-u. 7.

Depozit de billard gata Pregătesc mese de billard și le reparaz atât în oraș, cât și în provincie, imediat.

Țin în depozit **bastoane de billard** (daco), **chiulele de billard** de bansolin și **fildeş** (os de elefant), apoi: **cretă**, **piele de billard**, și orice alte lucruri trebuincioase.

Primesc tot felul de lucrări de instalare pentru **cafenele**, **cofetării** și **locuințe**.

Se caută

Un mașinist-tipograf,

care să se priceapă la tipărirea ori-ce lucrări atingătoare de arta tipografică.

Doritorii să se adreseze la administrația ziarului »Tribuna« în Arad.

Un candidat de avocat

cu praxă bună,

care mă poate substitui în orice afacere, imediat află aplicare în cancelaria subscrisului. Salar lunar 120 coroane și diurne.

Ileanda-mare (Nagy-Illonda).

Dr. Victor Pop
advocat.

Altoi de viță.

Catalog ilustrat **gratuit** și franco

primesc toți ceice-l cer. Acest catalog să-l procure și cei cari nu comandă viță altoită, pentru că el conține o mulțime de sfaturi și învățături despre cultivarea viței și manipularea vinului, cu mulțime de ilustrațiuni. La coloșta mea de vie se află de vânzare **cu milioanele** altoi de viță europene și americane cu rădăcini și mai ales din vestitul soi »Delaware« — pe lângă preț moderat. Aceasta o adevăresc și **mille de epistole de recunoștință**, printre cari și multe dela conți și principii.

Adresa: Szücs Sándor fia szőlőtelepe Bihardioszeg.

TOȚI SE MIRĂ

de o **pompă de mână** contra focului. *E cea mai nouă invenție brevetată*

Ca primul ajutor în caz de primejdie e neprețuită și pentru aceea, că are o construcție ușoară, condiționează apă puțină și o poate întrebuița ori și cine. Apoi e ușoară circa 2½ klgm. **Se poate folosi și la udatul grădinilor.** Prețul 20 cor. Spedarea se face numai cu rambursă.

Cine trimite însă suma de 21 cor o primește franco. Se capătă la tinichigiul

TRAXEL I.

LUGOJ, strada Nedelko nr. 17.

Alexandru Văleanu

magazin de mănuși, de bandaje și de pantofării orthopedică.

Sighetul-Maramurășului.

(Mărmaros - sziget).
Plaza principală (Főter).

Beșici de gumă americane, beșici de pește — franțuzești. —

Prezervative femmeiești, Ciocapi de gumă, suspenzoare, bandaje, mănuși, bandaje „Diana“, — irigatoare. —

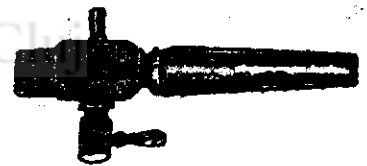
Execut după comandă medicală, ghete orthopedice pentru picioare ori-cât de bolnave și dure. — roase. —

Prima fabrică de slăvini din Ardeal.

Mozes András

Brașov, (Brassó) Hosszu-utca 32.

Recomandă neguțătorilor de fier, vin și șpirț, precum și fabricelor de oțel **slăvinele** sale pentru vase, pregătite din lemn de prun și arțar cu prețuri moderate. — Catalog de prețuri la cerere cu provocare la ziarul acesta trimit gratuit

MARSCHER ULRIK

PRIMA TOCILĂRIE DE POZSONY, ARAN-
— JATĂ PE MOTOR ELECTRIC —

POZSONY, Lőrinczkapu-u. 19.

Se aduce la cunoștința barbierilor și coafărilor, că fiind această

tocilărie

aranjată de nou conform recerînțelor timpului, tocilăritul se face sub inspecțiunea mea proprie și primesc pentru ascuțire și reparaturi tot felul de instrumente medicale, pentru barbieri și coafări etc. precum: **bri-ciuri**, foarfeci, mașini de tuns părul și barba etc.

Recomand mai departe briciurile aflătoare în depozitul meu și ascuțite de mine.

În depozit țin: cuțite de Bengal, Jonson și Person; foarfeci de Glauberg, mașini de tuns din toate soiurile.

Comandele din provincia se execută prompt și conștientios.

Prețurile de ascuțire pe tocilă pentru coafari:

ascuțis francez	—	Cor. —80
jumătate oval	—	« 1—
de tot oval	—	« 1-20
pentru mașini	bucata	« 1-20
pentru foarfeci	—	« —40

Dacă vorești să rămâi tot tineră și frumoasă!

să folosești numai

CREMA DE ROZE,

efectul căreia e surprinzător și plăcut. Asemenea efect cu alte asemenea preparate nu s'a putut ajunge. Prin urmare **CREMA DE ROZE** e cea mai excelentă pentru păstrarea fineței obrazilor și mânușilor. Prețul unui flacon 1 cor.

SAPINUL DE ROZE,

perfect și preparat din cele mai plăcute și odorose materii. Bucata 70 filleri.

PUDRA DE ROZE,

foarte recomandabilă. Preparată din cele mai gingașe părți, se prinde bine și de loc nu e vătămătoare. În culori: alb, rosa și ereme. Prețul 1-20 cor.

A se comanda la:

POKORNY DUȘAN,
farmacie la
SFANTA TREIME, în
FEHÉRTÉMPLOM.

INȘTIINȚARE.

Am onoare a înștiința on. public, că am luat în primire fostul hotel „La Steaua de Aur” din str. Boczkó și în viitor va purta numirea de firmă:

„Hotel la podul de fier“.

Ori-ce serviciu se va face sub îngrijirea mea personală.

Odăi curate de nou renovate se pot căpăta cu prețul de 60 cr.

În restaurant, tot deauna se află mâncări și beuturi curate și gustoase precum și Koser.

Cerând binevoitorul sprijin a onor. public român semnez, cu stimă:

Czitrom Janka,
proprietara hotelului cu restaurant
„La podul de fier“.

OH! DOAMNE!

Mă 'nădușe afurșita
de tusă!

În contra tusei, răgușelei și flegmei s'a
dovedit de cel mai bun mijloc

Pastilele-Egger

cari nu strică apetitul și au un gust excelent.

— Prețul unei cutii 1-20 cor. —

— Cutie de probă 50 filerl. —

Depozit principal la:

farmacia „**NADOR**” gyogytár
Budapest, VI., Váci-körut 17.

SĂ TRĂIASCĂ!

„Pastilele lui Egger”
m'au vindecat îngrabă!

Se capătă la farmaciile: In Arad la : Berger Gyula, Földes Kelemen, Hajós Árpád, Krebsz Géza, Kárpáti János, Ring Lajos, Rozsnyay Mátyás, Hauer Lajos, Vojtek Kálmán, Vojtek és Weisz drogerie.
In Gyorok la : Masznyik Dániel. — M.-Pécska : Adler Gy. Lajos. — Ó-Pécska : Ioan Roxin. —
Simánd : Csiky Lukács. — Sikszon : Füredi Ede örök.

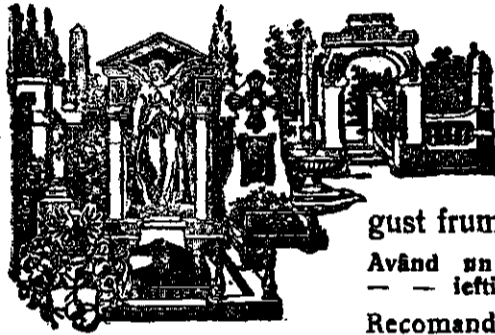
TUNNER CORNEL

Telefon 856.

Timișoara

Telefon 856.

Hunyady-út 4 (Telefon 280).

Își recomandă magazinul
asortat bogat monu-
mente, table de mar-
moră, statui, fabricație
proprie în executare de
gust frumoasă și cu prețuri moder.

Având un magazin bogat, lîferez mai
— — ieftin ca orice concurență. — —

Recomandându-mă on. public eu stimă

TUNNER CORNEL, măiestru de sculptură în piatră.

industrie de mar-
moră și granit.

Fondată în 1885.

Fondată în 1885.

Peterka Lajos

fabrică de ciasornice de turn, ang. cu contract de capit. Budapesta

Budapesta IV., str. Bástya nr. 22.

— Právălia : V., strada Váci nr. 57. —

Face pe lângă prețuri moderate și ga-
ranție de mai mulți ani ciasornice
de turn, școli, castele și cazarme,
primește deasemenea și repararea lor.

Fîind chemat mă duc ori unde în
persoană, budget face gratuit și trimite
porto-franco ori cui.

INȘTIINȚARE.

Am onoare a aduce la cunoștința on. mei mușterii,
că m'am desfăcut de firma Nemezc și Kövesdy,
ce a susțat pe Erzsébet-körut nr. 20, și am deschis
sub conducerea mea proprie în str. Deák Ferencz 9.
(casa Lukács-partere) un nou

Salon de modă engleză pentru dame.

Cerând și pe mai departe tot sprijinul onoratorilor
dame, semnez

Cu deosebită stimă :

Kövesdy Lajos.

Nou atelier de fotografiat în Cluj,

Kolozsvár, Mátyás Király-tér 25.

Lângă apotheca lui Hintz.

Am onoare a aduce la plăcuta cunoștință on. public, că mi-am
deschis nou atelier de fotografiat în piața Mátyás Király 26
și e aranjat după recerînțele timpului modern, provăzut cu cele
mai noi mașinării, stă la dispoziția on. public. — În atelier se
pregătesc fotografiile protalbin, lucii și matt, — chipuri de platin,
aquarel, pigment și argint-brom. — Recomand în deosebi spe-
cialele mele fotografii de copii, pentru cari la expoziția regni-
colară am fost distins cu medalia de aur. — De altcum pregă-
tesc și tablouri, grupe etc. în execuțiile cele mai noi și moderne.

Atelierul e deschis și în duminici și sărbători.

Cu deosebită stimă :

Csizhegyi Sándor, fotograf.

15 Octomvrie.

15 Octomvrie.

Prima fabrică de nisip, peatră de var
și stingătoare de var din Perjámos.

Filiala arădană

pe piața Óvár-tér, se va deschide la 15 Oct. a. e.

Comandele se primesc deja în cancelaria fabricii din

:: :: :: Arad, Óvár-tér, la :: :: ::

RÖSER MIHÁLY és Társai.

15 Octomvrie.

15 Octomvrie.

JOHANN BARTHEL

sculptor, auritor și fabricant de
iconostasă și altare

BRĂȘOV — BRASSÓ, Kereszt-utca 1.

Face cu prețuri moderate :

iconostasuri, altare
amvoane, jertfelnicuri

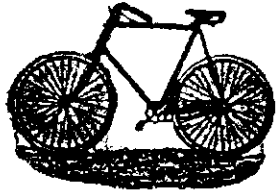
primește renovarea iconostasei vechi, a altarelor,
a jertfelnicilor și a amvoanelor, precum și tot felul
de lucruri în bransa asta ; cu concursul pictorilor re-
numiți pentru pictarea icoanelor, precum și tot felul
de aurituri.

Bicicliștii nu mai sunt siliți a-și procura **biciclete** ori unele dărți de biciclete din Viena sau Germania, pentru că în urma legăturilor favorabile ce am, sunt în stare a ținea cu prețurile de concurență.

1 buc. **bicicletă americană**, ajustată complet, cu scutitor de tină, cu semnal dublu, model 1909, francată la oricare stațiune din Ungaria — Cor. 96— La comenzi se vor plăti 16 Cor. ca anticipație, restul prin rambursă.

Bicicleta de sus, cu roțițe ce se învârtesc liber verit. americ. „NEW-REPARTURE” sau „TORPEDO” cu oprit. dindărăt mai mult cu C. 15—

- 1 buc. manta pentru bicicliști C. 4'60
- 1 buc. manta de munte pentru bicie. cu căptușală groasă „ 8'50
- 1 buc. pompă bună pentru biciclete „ 2'60
- 1 buc. pedale fine „ 4'20
- 1 buc. șea cu arc „ 4'50
- Nichelarea și smălțuirea unei biciclete „ 20—

Toate părțile de biciclete trebuincioase se află în depozit și se vând cu prețuri foarte moderate **Nenumărate epistole de recunoștință!** Cumpărătorilor necunoscuți le expediez numai cu rambursă, drept aceea articii necorăspunzătorii se primesc îndărăt și la dorință restituiesc suma plătită. Comisiunile sumei totale a facturilor de 30 cor. ajunse ori întrecute se expediază francate. — Pentru toate mărfurile garantez!

Depozitul fabricii de mașini de cusut din Timișoara a lui **Ladányi Izsó, Timișoara-Cetate** Zápolygasse 1, în edificiul seminarului rom. cat. Telefon 577. FILIALE: Timișoara-Fabric, strada principală 26, vis-à-vis de farmacia Jahner. Telefon 987.

Vânzare de lemne de foc!

Am onoare a aduce la cunoștința onoratului public, cumcă din pădurile proprii și de pe proprietatea mea liferez cele mai bune

lemne de foc

din magazina dela **Bărzava** (cott. Arad) cu vagonul. Afară de aceasta recomand magazinul meu de lemne, calitatea cea mai bună, uscate și clădite în stânjini, în **Arad, Óvár-tér nr. 10.** (La festa casă de vamă înaintea podului cetății).

Liferez acasă și lemne tăiate cu săcurea dela 50 kgr. în sus. Una mașe metrică cu 2—2'30 cor.

Prețurile se pot și la facerea comandelor dela dl **Petru Novac**, propriet. pădurilor din Vasoiaia, în **Arad** str. Weitzer János nr. 19. Telefon 670. (Dela Octombrie în casa proprie Teleky-u. nr. 4. vis-à-vis de reședința episcopescă) sau în **Arad Óvár-tér 10.** Telefon 579 unde e magazinul la fosta casă de vamă înaintea podului cel mare a cetății.

De asemenea pot servi cu țigle (cărămizi) veritabile.

Cerând binevoitorul sprijin al onor. public rămân cu deosebită stimă:

PETRU NOVAC,
proprietar și neguțator de lemne.

Succesorul lui **DERNER GYÖRGY**

ROTH JÁNOS

BRAȘOV—Brassó, Felső-uj utca 28.

Se recomandă ca **lăcătar—mașinist**, întreprinzător în toate afacerile de lăcătare la edificii și alte întreprinderi. Pregătește pieptene pentru pieptenarea lânii și a caierelor, precum și toate mașinăriile pentru torsul și dăpănatul lânii. Mai departe reparaază mașinerii de moară și le — — — ajustează cu olopoțele electrice. — — —

Organizație solidă, promptă și pe lângă prețuri moderate.

Grosz Nagy Ferencz,

farma- : : farmacia : :
cist. : : **Debreczen** <Arany egyszaru>

Numai există reumă!

Cine voește să scape de ori-ce soi de **reumă** și de tot felul de dureri externe să cumpere o sticlă mare din renumitul

Balzam Regesc

(Király Balzsam) al cărui efect vindecător e recunoscut de medici **1 sticlă mare 2'65** Cor. cu îndrumare, **3 sticle mari 6'65** Cor. cu îndrumare, porto-franco cu rambursă. Patentat, în nenumărate spitale de frunte se aplică ca cel mai bun medicament.

la culori blond, brunet sau negru. Efect la moment
O singură vopsite e de albus, ca părul sau manta
ta o lună să albă culoarea ce o dorește. Nu în-
aprește părul. O sticlă cu medicament pentru ori
și se culoare 4 cor.

**Medicament
pentru vopsirea
părului.**

MUSTAȚA E FRUMOASA

dacă întrebuințezi

POMADA HAJDUSAG

cea mai bună pentru creșterea și
potrivirea mustețelor, pregătită
din materie nenusuroasă. Efec-
tul se vede foarte lute și
cu siguranță. Scutit prin lege.
Un borcan **50 ml.** Prin poștă
se trimite numai **3** borcane cu
2'15 Cor. Cu rambursă gratuit.

Nr. telef. pentru oraș și comitat 509

BANI

pe moșii și case de închiriat din Arad
cu amortizație de 10—70 ani

după mărimea sumei împrumutate cu 4, 4^{1/4}, 4^{1/2}, 4^{3/4}
și 5^{0/0}, pe lângă dividendă de mijlocire și amortizație de
interese corăspunzătoare până la valoarea cea mai mare.

Spese anticipative nu sunt, la dorință anticipes spe-
sele de intabulare, convertex datoriiile de interese mari.

— Resolvare grabnică, serviciu prompt. —

SZÜCS F. VILMOS

Representanța pentru mijlocirea de împrumuturi a
Institutului pentru credit fonciar din Sibiu
pe teritorul comitatului Arad, orașului Arad, comitatului
Bichiș, Gyula, Ciaba.

ARAD, Karolina-utca 8. (Casa proprie.)
(Lângă filiala Poștei.)

Primește pe lângă onorar acuisitori de afaceri abili
și demni de încredere.

Croitorie românească.

Am onoare a aduce la cunoștința domnilor români, cumcă cu începerea sezonului de toamnă

mi-am asortat bolta cu cele mai fine și elegante stoffe,

și cumpărând pe bani gata, sunt în poziția de a lucra foarte ieftin și anume;

Un rând de haine dela 40—50 coroane.

Un pardesiu din orice stofă 40—50 cor.

Un rând de haine caiser negre 50—60 cor.

Un roc de iarnă 50—60 cor.

Comandele se fac numai pe bani gata.

Drept aceia orice român are datoria și e rugat a comanda la firma românească, totodată va face și economie.

Rugând sprijinul domnilor români sunt

cu deosebită stimă:

Nicolau Iosif,

Arad, strada Deak-Ferencz 31.

S'a isprăvit cu ori-ce voie,
dacă te strâng sau te vatămă ghetete!

Pentru picioarele bolnave ori vătămăte, cel mai bun leac e ghetete bune, cari se întind, dar nu vatămă, apără piciorul, dar nu-l sdrobește. Pentru picioare înregulare, sau de tot simțitoare, cele mai bune

Ghete artificiale

pregătește: „Asociațiunea productivă a călătorilor Aradani“ sub conducerea directorului Iustin Olar, instructor și specialist în acest ram industrial. — Firma asociațiunei

„La Cisma roșie“ Arad, Szabadság-tér nr. 14.

Mare asortiment în ghete gata cu prețuri moderate.

Intr'un pătrar de oră nu mai aveți dureri
de cap dacă veți folosi renumitele

pastile contra durerii de cap

a lui Rozsnyay.

Prețul unei buc. 20 fill., 6 buc. 1 cor.

Picurii alpini ^{pen-}_{tru} stomac

a lui Rozsnyay

ca întăritori de stomac

— sunt neîntrecuți. —

Se află de vânzare exclusiv în

Farmacia lui

ROZSNYAY MÁTYÁS

Arad, Szabadság-tér.

**Cel dintâu atelier de pietri monumentale aranjat
cu putere electrică.**

GERSTENBREIN TAMÁS és TÁRSA măiestru de monumente
și pietri de cimitir —
Fabricație proprie din marmoră, granit, labrador etc.

Din pietri de mormânt magazina se află în
Kolozsvár, Ferencz József-ut 25.

Cancelaria și magazinul central:

Kolozsvár, Dézsma-u. 21.

Telefon 662.

Filiale: Nagyvárad, Nagyszeben, Déva și Bánpatak.

Magazie de articlii pentru biserici și preoți.

GEORGE JANCOVICI
ARAD, Forray-utca Nr. 2.

Principiu:

Câștig puțin, circulație mare.

Au sosit noutățile de toamnă!

Aduc la cunoștința p. st. public că în
prăvălia mea se pot vedea următorii articlii
de curând sosiți:

Cumpărări nu sunt obligate.

Postavuri de costumuri en-
glezești colorate, flanele de
halaturi de lână și de erme-
lin, barcheturi, tenisuri.

**Mățăsurii pentru bluze la
modă, asortiment bogat.**

Albituri femeiești gata, pânză
de ață și pamut, șifoane. Co-
voare, perdele, fețe de pat și
de masă, și mulți alți articlii,
cari nu se pot toate înșira.

Postavuri de reverenzi so-
site acum, brâuri preoțești
pe culorile roșu, vânăt și
negru.

Ciorapi împietriți în temniță.